

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Materiał opracowany przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie.

Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Instytucja Zarządzająca PROW na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

PROJEKTY SIECI SIR

II kwartał 2021

**Operacje zrealizowane w II kwartale 2021 r.
przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
oraz wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego,
w ramach Planu Operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów
Wiejskich na lata 2020-2021 w zakresie Sieci na rzecz
innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.**

Centrum Doradztwa Rolniczego
w Brwinowie Oddział w Warszawie

Ul. Wspólna 30

00-930 Warszawa

Tel. 22 623 28 49

e-mail: warszawa@cdr.gov.pl

Spis treści

1.	Dobrostan zwierząt innowacyjną metodą poprawy konkurencyjności i ekonomiki gospodarstwa	3
2.	Spotkanie informacyjno-szkoleniowe dla pracowników WODR oraz CDR wykonujących i wspierających zadania na rzecz SIR	4
3.	Tradycyjne rośliny miododajne w nowoczesnej pasiece	5
4.	Wiosenne Targi Innowacji	6
5.	Innowacje w winiarstwie	8
6.	Opolskie zespoły tematyczne ds. innowacji w rolnictwie – krótkie łańcuchy dostaw	9
7.	Zioła w ogrodzie – innowacyjne wykorzystanie w kuchni i kosmetyce	10
8.	Innowacje w opolskim winiarstwie	12
9.	Gospodarstwa Demonstracyjne – dobre praktyki w produkcji rolniczej i działalności pozarolniczej	13
10.	Innowacyjne rozwiązania technologiczne w produkcji roślinnej - Podlaski Dzień Pola 2021	14
11.	Krajowe Dni Pola Minikowo 2021 – Europejski Zielony Ład na pol@ch w Polsce	16
12.	I Warmińsko-Mazurskie Dni Pola	18
13.	III Forum „Sieciowanie Partnerów SIR”	19
14.	Innowacje w ziołarstwie i kosmetyce naturalnej	21
15.	Innowacyjne działalności pozarolnicze, w tym produkcja i przetwórstwo surowców zielarskich – alternatywa dla małych gospodarstw rolnych	23
16.	Lokalne Partnerstwo do spraw Wody (woj. łódzkie)	25
17.	Innowacje łąkowo-pastwiskowe w produkcji mleka i wołowiny	27
18.	Marszewskie Dni Pola - Współpraca nauki z praktyką w aspekcie innowacyjnych działań wdrażanych w polskim rolnictwie	29
19.	Przetwórstwo jako innowacyjny sposób na poprawę dochodowości gospodarstw rolnych	31
20.	Dni Pola w województwie lubuskim. Innowacyjne rozwiązania wspierające produkcję roślinną z naciskiem na produkcję polskiego białka 32	
21.	Konserwujące techniki uprawy gleby i siewu szansą na poprawę dochodowości produkcji roślinnej	34
22.	XII Warsztaty polowe	37
23.	Zielony AgroPiknik Młodych Rolników	38
24.	Innowacyjne formy zagospodarowania estetycznego zagrody wiejskiej w agroturystyce	40
25.	Zwierzęta użytkowe – kierunek chowu i hodowli na przykładzie polskich doświadczeń	41
26.	Prezentacja postępu hodowlanego w produkcji roślinnej	44
27.	IV Międzyregionalny Pokaz Alpak	45
28.	Innowacyjne narzędzia ICT do planowania rozwoju gospodarstw szansą na wzrost konkurencyjności polskiego rolnictwa	47
29.	Wsparcie w innowacyjnej działalności pozarolniczej	49
30.	Przewodnik po innowacyjnych doświadczeniach polowych OODR w Łosiu 2021	52
31.	Szkolenia e-learningowe z zakresu innowacyjnych rozwiązań w gospodarstwach rolnych i agroturystycznych	53
32.	Targowisko Dolnośląski Targ Rolny	54
33.	Lokalne Partnerstwa Wodne w woj. kujawsko-pomorskim	55
34.	Spotkania tematyczne dla kooperantów lokalnych partnerstw do spraw wody (LPW) – dobre praktyki w gospodarce wodnej (woj. opolskie) 56	
35.	Dolnośląskie Partnerstwa ds. Wody	58
36.	Lokalne Partnerstwo ds. Wody (LPW) województwa zachodniopomorskiego	59
37.	Nawiązywanie kontaktów pomiędzy podmiotami zainteresowanymi utworzeniem Lokalnych Partnerstw ds. Wody (LPW) w województwie świętokrzyskim	60

1. Dobrostan zwierząt innowacyjną metodą poprawy konkurencyjności i ekonomiki gospodarstwa

Organizator: Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie

Data: 27.04.2021

Miejsce: online

Forma: e-konferencja

Grupa docelowa: rolnicy, przedstawiciele doradztwa, naukowcy.

Cel: podniesienie wiedzy uczestników na temat dobrostanu zwierząt jako innowacyjnej metody poprawy konkurencyjności i ekonomiki gospodarstwa. Wymiana wiedzy w tym zakresie i zaprezentowanie w jaki innowacyjny sposób można wykorzystać wymogi dobrostanu zwierząt do podniesienia konkurencyjności na rynku i poprawy ekonomiki prowadzonego gospodarstwa. Celem projektu było również ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w zakresie dobrostanu zwierząt.

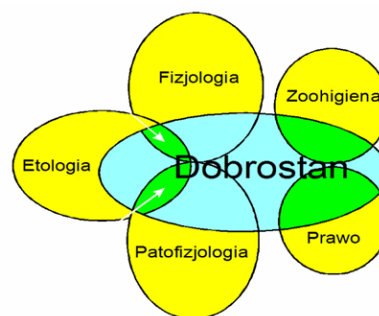
Relacja:

Obecnie coraz większy nacisk jest kładziony na dobrostan zwierząt. Podnosząc poziom dobrostanu zwierząt, który jest tematem niezwykle obszernym, oprócz korzyści etycznych można również osiągać korzyści finansowe. Rolnicy często nie dysponują wystarczającą wiedzą w tym zakresie, dlatego upowszechnianie tego zagadnienia jest niezwykle istotne. Dzięki temu pojawi się możliwość wykorzystania i zaadoptowania innowacyjnych pomysłów w rolnictwie. Uczestnictwo w konferencji pozwoliło zapoznać się z innowacyjnymi metodami poprawy dobrostanu zwierząt, które z powodzeniem można efektywnie wykorzystać i wdrożyć w gospodarstwach rolnych. Wstęp

do e-konferencji przygotował pracownik Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego Pani Magdalena Swadźba-Karbowy, która wdrożyła uczestników w działania dotyczące dobrostanu zwierząt z PROW 2014-2020.

Zaproszeni wykładowcy przedstawili prezentacje:

- dr hab. inż. Krzysztof Pawlak, prof. UR pt. „Nowoczesne sposoby zapewnienia dobrostanu” - w swoim wystąpieniu Pan Profesor zdefiniował pojęcie dobrostanu i jego wskaźników. Pojęcie zoohigieny i jego znaczenie w poprawie poziomu dobrostanu zwierząt. Scharakteryzowane zostały mikrocynniki warunkujące klimat w budynkach inwentarskich. Zwrócił uwagę na innowacyjne rozwiązania, które mogą zostać wprowadzone w chowie zwierząt.
- dr Bartosz Bojarski pt. „Dobrostan zwierząt innowacyjną metodą podnoszenia zysków w gospodarstwie” - poruszył temat podnoszenia zysków gospodarstwa dzięki poprawie dobrostanu utrzymywanych zwierząt. Położony został nacisk na nowoczesne metody oraz sposoby poprawy dobrostanu zwierząt co równocześnie poprawi ekonomikę gospodarstwa.
- dr hab. Jacek Nowicki, prof. UR pt. „Nowoczesne prodobrostanowe systemy utrzymania świń w świetle regulacji prawnych UE” - przedstawił uwarunkowania prawne, które dotyczą dobrostanu zwierząt. Omówione zostały wymogi jakie dotyczą hodowców oraz innowacyjne metody wzbogacania środowiska hodowlanego które przyczyniają się do podnoszenia dobrostanu.

Konferencja realizowała cele Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich tj.: została utworzona sieć kontaktów pomiędzy rolnikami, ośrodkiem doradztwa i naukowcami, ułatwiono transfer wiedzy na temat dobrostanu zwierząt jako innowacyjnej metody poprawy konkurencyjności i ekonomiki gospodarstwa,

spopularyzowano innowacyjne rozwiązania w rolnictwie i na obszarach wiejskich, ze wskazaniem dobrych praktyk w zakresie dobrostanu zwierząt. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej](#)

2. Spotkanie informacyjno-szkoleniowe dla pracowników WODR oraz CDR wykonujących i wspierających zadania na rzecz SIR

Organizator: Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie

Data: 30.05.2021 – 01.06.2021

Miejsce: Brwinów

Forma: spotkanie informacyjno-szkoleniowe

Grupa docelowa: pracownicy Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie i Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego.

Cel: wymiana doświadczeń oraz dobrych praktyk z zakresu funkcjonowania i realizacji zadań SIR oraz wspierania tworzących się Grup Operacyjnych EPI, uzyskanie bieżących informacji dotyczących działania „Współpraca” w ramach PROW 2014-2020 oraz pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020, a także doskonalenie umiejętności miękkich.

Relacja:

Spotkanie otworzył Dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie – Pan Ireneusz Drozdowski. Zastępca Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie – Pan Krzysztof Janiak oraz Kierownik Zespołu Innowacji w Rolnictwie ds. obsługi SIR – Pani Iwona Obojska-Chomiczewska przywitani uczestników, omówili program spotkania oraz kwestie organizacyjne. Pierwszy dzień spotkania poświęcony był tematyce działań brokerów innowacji. Moderatorami spotkania byli krajowi brokerzy innowacji – Pani Karolina Grzybowska, Pan Aleksander Bomberski i Pan Przemysław Lecyk, którzy przedstawili sprawy bieżące pracy brokerów oraz podsumowali IV nabór wniosków do działania „Współpraca” – tworzenie krótkich łańcuchów dostaw żywności, w ramach PROW 2014-2020. Dodatkowo Pan Aleksander Bomberski przedstawił wstępne propozycje dotyczących V naboru wniosków do działania „Współpraca” w ramach PROW 2014-2020 oraz zaprezentował dobre praktyki wykorzystywania narzędzi cyfrowych w pracy zdalnej brokera i doradcy.

W drugim dniu spotkania Pani Iwona Obojska-Chomiczewska omówiła sprawy bieżące oraz podjęła dyskusję na temat doświadczeń związanych z realizacją zadań Sieci SIR na poziomie wojewódzkim. Pani Małgorzata Pucek z Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie omówiła dotychczasową realizację oraz przyszłe założenia projektu dotyczącego tworzenia Lokalnych Partnerstw ds. Wody. W trakcie spotkania dyskutowano również na temat zakończenia perspektywy PROW 2014-2020, Krajowej Sieci Wspólnej Polityki Rolnej oraz roli Sieci SIR. Na koniec spotkania odbyły się konsultacje indywidualne. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

3. Tradycyjne rośliny miododajne w nowoczesnej pasiece

Organizator: Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie

Data: 05-06.06.2021 i 12-13.06.2021

Forma: warsztaty

Grupa docelowa: rolnicy, domownicy gospodarstw rolnych, pszczelarze, wytwórcy produktu regionalnego, przedstawiciele podmiotów świadczących usługi doradcze oraz inne osoby zainteresowane tematyką.

Cel: propagowanie dobrych praktyk i innowacyjnych, rozwiązań w dziedzinie pszczelarstwa. Zapoznanie uczestników z gatunkami roślin miododajnych, które ostatnio zostały zapomniane i są pomijane w ogrodowych aranżacjach oraz przekazanie wiedzy na temat jak wygląda pasieka, jakie narzędzia są w niej wykorzystywane oraz zasady stosowania kalendarza prac pszczelarza.

Relacja:

W pierwsze dwa weekendy czerwca odbyły się warsztaty o tematyce pszczelarskiej, na których uczestnicy pozyskali wiedzę na temat pszczół, prowadzenia pasieki, produktów pszczelich jak i roślin miododajnych. Pszczoły odpowiadają nie tylko za produkcję miodu, ale biorą też udział w 90% zapyleń, dlatego są tak ważne dla rolnictwa.

Program warsztatów podzielony był na części: teoretyczną i praktyczną. W pierwszej uczestnicy poznali charakter pracy pszczelarza, budowę i typy uli, kalendarz prac oraz uwarunkowania formalno – prawne przy prowadzeniu pasieki. Dodatkowo omówione zostały różne gatunki miodów i produktów pszczelich, ich walory smakowe i zdrowotne. Tematy „pszczele” przeplatały się z tymi o tematyce ogrodniczej,

gdzie uczestnicy poznali charakterystykę wielu gatunków roślin miododajnych, ich wymagania i pielęgnację oraz uzyskali odpowiedź na pytanie dlaczego rośliny miododajne powinny gościć w naszych domach i ogrodach?

Drugi dzień warsztatów to „podglądanie” pracy pszczelarza, poznanie organizacji pasieczyska i roślin miododajnych, które je otaczają. Uczestnicy mogli założyć kombinezon pszczelarski i wejść do pasieki, aby z bliska przyjrzeć się życiu pszczół, zobaczyć jak zbudowany jest ul i jakim sprzętem pasiecznym posługuje się pszczelarz. Pszczelarz omówił zasady pracy i funkcjonowania w pasiece. Dodatkowo uczestnicy warsztatów zobaczyli, jak rośliny miododajne mogą urozmaicić i „ożywić” miejsca użyteczności publicznej.

Zwieńczeniem warsztatów była wizyta w Podlaskim Ogrodzie Botanicznym w Korycinach, gdzie zaprezentowano kolekcję różnych roślin miododajnych, tych popularnych, jak również mniej znanych.

Uczestnicy biorąc udział w warsztatach otrzymali publikacje o tematyce pszczelarskiej, oraz zestaw roślin miododajnych wieloletnich, które zagospodzą w ich ogrodzie na dłużej i będą stanowiły piękną ozdobę ogrodu i pożywienie dla pszczół. [Kliknij tutaj i dowiedz się więcej](#)

4. Wiosenne Targi Innowacji

Organizator: Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Boguchwale

Data: 06.06.2021

Miejsce: Boguchwała

Forma: targi

Grupa docelowa: podmioty reprezentujące nowe rozwiązania branży rolniczej (w tym: roślin ozdobnych i kwiatów, drzew owocowych i ozdobnych oraz środków do produkcji), rolnicy, posiadacze lasów, przedsiębiorcy, przedstawiciele instytucji naukowo-badawczych, ogrodnicy, szkółkarze i instytucji doradczych, osoby zainteresowane branżą ogrodniczą.

Cel: upowszechnienie i propagowanie innowacji w produkcji roślinnej poprzez popularyzację postępu hodowlanego roślin ogrodniczych i sadowniczych jak i w obszarze technologii uprawy, nawożenia, ochrony roślin i nawadniania pod kątem Europejskiego Zielonego Ładu. Tworzenie bezpośredniej sieci kontaktów pomiędzy rolnikami szczególnie branży ogrodniczej oraz osobami i instytucjami oferującymi usługi na rzecz rolnictwa i ogrodnictwa.

Relacja:

Podczas targów uczestnicy zaprezentowali innowacyjne i nowatorskie rozwiązania w gospodarstwach ogrodniczych i sadowniczych, a zaobserwowane dobre praktyki sprzyjać będą w przyszłości poprawie efektywności produkcji i wzrostowi konkurencyjności gospodarstw w województwie podkarpackim.

Realizacja zamierzonego celu odbyła się dzięki organizacji stoisk wystawienniczych promujących innowacyjne rozwiązania branży ogrodniczej, pokazów, konferencji związanej z nawadnianiem roślin ogrodnich.

Wiosenne targi nakierowane były również na prezentację nowoczesnych i innowacyjnych metod technologii uprawy, stosowanych nowoczesnych odmian i nasadzeń będących elementem architektury zieleni, nowoczesne sposoby urządzania przydomowych ogrodów, które w znaczący sposób podniosą atrakcyjność gospodarstw agroturystycznych. Dlatego zorganizowane „Wiosenne Targi Innowacji” były instrumentem do nawiązania kontaktów pomiędzy poszczególnymi podmiotami. Zaobserwowane i wprowadzone rozwiązania pozwolą

na współpracę z rolnikami, doksztalcenie, przekazanie najnowszej wiedzy, wymiany doświadczeń, transfer innowacji od nauki do praktyki.

Swoje stoiska prezentowali szkółkarze drzew i krzewów ozdobnych liściastych i iglastych, producenci bylin, ziół, traw ozdobnych, roślin skalnych, ale największym powodzeniem kupujących cieszyły się kolorowe stoiska, pełne gatunków i odmian z roślinami rabatowymi i balkonowymi.

Podczas konferencji „Ogród w warunkach niedoboru wody”, wykładowcy - przedstawiciele Pracowni Architektury Krajobrazu, przedstawili uczestnikom zagadnienia dotyczące zasad projektowania ogrodów przydomowych wraz z doбором roślin ozdobnych w warunkach niedoboru wody. Prelegenci zapoznali uczestników również z etapami zakładania ogrodu przydomowego, a po konferencji świadczyli doradztwo dotyczące aranżacji ogrodów oraz doboru roślin ze względu na stanowisko glebowe i wystawę słoneczną itp.

Na stoisku Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszczykach został zaprezentowany pokaz szczepienia drzew owocowych, a także pod okiem instruktora samemu można było wykonać próbne szczepienie. W ten sposób we własnym zakresie można próbować zachować stare, tradycyjne odmiany drzew owocowych, które jeszcze spotkamy w dawnych sadach przydomowych. Dodatkowo na stoisku udzielano informacji o tradycyjnych odmianach drzew owocowych i oczywiście dereni ujadalnym. A na smakoszy czekały przetwory z owoców derenia.

Celem licznych pokazów była popularyzacja ciekawych rozwiązań i pomysłów w kwiatowych aranżacjach na balkony i tarasy, umiejętne łączenie w kwiatowych kompozycjach roślin odpornych na niekorzystne warunki oraz zapewniających atrakcyjny wygląd balkonów i tarasów od wiosny do jesieni, a także przybliżenie wiedzy z zakresu doboru gatunków roślin balkonowych, ciekawego doboru kolorystycznego roślin oraz właściwego sposobu sadzenia.

Swoją ofertę przedstawiła Firma Gamrat, wiodący podkarpacki producent m.in. ozdobnych zbiorników, nowoczesnych rozwiązań do zbierania wody opadowej i magazynowania wody deszczowej

przydatnych do ogrodów przydomowych. Zaprezentowano gospodarstwo ogrodnicze producenta szerokiej gamy roślin rabatowych i balkonowych oraz hortensji na okres wielkanocny, jesienią w szklarni królują chryzantemy. Od listopada do Bożego Narodzenia gospodarstwo oferuje przepięknej urody, w szerokiej gamie kolorystycznej gwiazdy betlejemskie własnej produkcji. Przedstawiono również szeroki asortyment ozdobnego materiału szkółkarskiego tzw. pojemnikową produkcję ok. 700 gatunków bylin skalnych, rabatowych, ziół, traw ozdobnych, roślin błotnych i wodnych o sprawdzonej zimotrwałości. Zaprezentowano innowacyjne rośliny do ogrodu, szkółkarzy oferujących szeroki asortyment drzew i krzewów iglastych i liściastych w pojemnikach oraz z gruntu,

krzewów wrzosowatych, bylin i traw ozdobnych oraz roślin formowanych. Nowością są palmy – szorstkowiec Fortunego, z przeznaczeniem do ogrodów ozdobnych wytrzymujące spadki temperatur do – 30 °C, które były prezentowane na stoiskach szkółki podczas wiosennych targów w Boguchwale.

5. Innowacje w winiarstwie

Organizator: Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli

Data: 07-08.06.2021

Miejsce: województwo lubelskie

Forma: warsztaty

Grupa docelowa: rolnicy, przetwórcy, posiadacze winnic, producenci wina, osoby zainteresowane tematyką.

Cel: podniesienie poziomu wiedzy w zakresie innowacyjnych rozwiązań uprawy winorośli z wykorzystaniem zasobów środowiska naturalnego, nowoczesnego podejścia do technologii przetwórstwa owoców winorośli wpływającego na podniesienie walorów produkowanego wina oraz wspieranie transferu wiedzy.

Relacja:

Pierwszy dzień warsztatów został przeprowadzony przez profesjonalnych sommelierów, Państwa Annę i Adama Jarockich. Kurs wiedzy o winie składał się z dwóch części: teoretycznej w której zostały przedstawione następujące zagadnienia: regiony winiarskie świata, podstawowa terminologia i główne szczepy, proces produkcji, typy i style win, ogólna klasyfikacja win - jak czytać etykiety, hierarchia jakościowa, przechowywanie i starzenie wina, wady wina. Natomiast w części praktycznej prowadzący omówili zagadnienia: jak postępować z winem – otwieranie win spokojnych i musujących, dekantacja i napowietrzanie, dobór kieliszków i kolejność serwowania, wina a temperatura podania, panel degustacyjny – foodpairing.

Kolejny bardzo intensywny dzień warsztatów odbył się w terenie. Uczestnicy mieli okazję zwiedzić lokalną winnicę znajdującą się przy Dworze Sanna. Winorośl uprawiana jest na trzech hektarach, pierwsze nasadzenia były w 2012 roku, a w 2015 wyprodukowano pierwsze wina. Uprawę rozpoczęto od 2400 sadzonek odmiany Regent, z której powstaje czerwone wina i odmianę Solaris, z której powstaje

białe wina. Obecnie jest tu 13000 sadzonek szczepów: Solaris, Regent, Seyval Blanc, Muscaris i Johanniter. Winnica jest biznesem rodzinnym, właściciel pracuje tutaj tylko ojciec z synem, a dodatkowe osoby zatrudniane są tylko na czas zbiorów. Uprawa jest ekologiczna. Po spacerze i podstawowych informacjach przeszliśmy do winnicy, gdzie poznaliśmy szczegóły tworzenia wina. Właściciel opowiadał konkretnie i z pasją, wszystkich zainteresował tematem. Dwudniowe warsztaty zdecydowanie pozwoliły uczestnikom na poszerzenie swojej wiedzy z zakresu enologii jak również pozwoliły nawiązać nowe znajomości oraz podjąć wspólne inicjatywy. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

[Kliknij aby obejrzyć relację wideo z warsztatów](#)

6. Opolskie zespoły tematyczne ds. innowacji w rolnictwie – krótkie łańcuchy dostaw

Organizator: Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiuwie

Data: 07.06.2021 i 08.06.2021 r.

Miejsce: Łosiów

Forma: spotkania tematyczne

Grupa docelowa: partnerzy zarejestrowani w bazie Partnerów SIR, potencjalni partnerzy, przedstawiciele jednostek naukowych, przedsiębiorcy, pracownicy jednostek doradztwa rolniczego, rolnicy.

Cel: powołanie zespołów tematycznych na terenie Opolszczyzny do podejmowania działań prowadzących do wdrażania innowacji w rolnictwie, identyfikowania potrzeb i problemów wymagających nowatorskich rozwiązań, a także wskazania obszarów wymagających przeprowadzenia badań czy zagadnień, którymi mogą zajmować się w przyszłości Grupy Operacyjne EPI. Ułatwianie wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk, podniesienie wiedzy z zakresu innowacyjności polskiego sektora rolno-spożywczego, ze szczególnym uwzględnieniem wielopodmiotowego podejścia na przykładzie grup operacyjnych EPI. Celem projektu było również zaproszenie do współpracy osób zainteresowanych podjęciem działań w zakresie stworzenia Grupy Operacyjnej aplikującej o środki w ramach działania „Współpraca”.

Relacja:

Główny prelegent dr Aleksander Bomberski, Krajowy Broker Innowacji z Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie przedstawił aktualne informacje na temat zasad przydzielania wsparcia oraz planowanego naboru w ramach Działania „Współpraca” dla Grup Operacyjnych planujących realizację projektów badawczo-wdrożeniowych.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa umożliwiają uzyskanie wsparcia małym i dużym gospodarstwom rolnym w ramach Grup Operacyjnych, które chcą wdrożyć pewien rodzaj innowacji. Ma to służyć przede wszystkim podniesieniu dochodów tych gospodarstw. Gospodarstwa przystępujące do programu mogą liczyć maksymalnie na 6 mln zł refundacji kosztów ogólnych, badawczych i inwestycyjnych. Mogą je przeznaczyć na wynagrodzenia dla osób koordynujących projekt i pracowników

naukowych, ale przede wszystkim dokonać inwestycji w sprzęt czy infrastrukturę budowlaną, która będzie niezbędna do osiągnięcia zakładanych celów operacji. Nabór na te projekty jest planowany na początek 2022 roku, a pół roku później będą wyłaniane Grupy Operacyjne. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi planuje zwiększenie alokacji środków na to działanie o 30 mln euro na okres przejściowy PROW 2014-2020 oraz WPR 2021-2027.

– *Innowacje są z pewnością przyszłością w rolnictwie*
– mówi Mateusz Sarnicki, rolnik z Domaszowic. – *My cały czas udoskonalamy nasze gospodarstwo. Złożyliśmy już sporo wniosków do ARiMR, czy to na modernizację, czy restrukturyzację gospodarstw. Staramy się też na bieżąco udoskonalać uprawy w tym zmieniającym się klimacie. Taką innowacją z pewnością jest uprawa strip till*

– *Działanie „Współpraca” to bardzo ważna rzecz, bo musimy łączyć środowisko nauki ze środowiskiem rolniczym* – mówi prof. Katarzyna Szwedziak z Politechniki Opolskiej. – *Na Opolszczyźnie mamy eleganckie rolnictwo, bardzo dobre gospodarstwa rolne, które mają dużo pomysłów, ale jest jeszcze dużo do zrobienia. Nic nie stoi na przeszkodzie, żeby wykorzystać środki, które są przeznaczone na realizację takich pomysłów innowacyjnych po to, aby dalej rozwijać to rolnictwo i abyśmy byli takim wiodącym*

województwem w tym zakresie, ponieważ Opolszczyzna stoi rolnictwem. Lokalne uczelnie i naukowcy są gotowi wspierać rolnictwo i pomagać w wyszukiwaniu tych innowacji. Ważną informacją dla rolników jest przedłużenie naborów na programy PROW do 2025 roku, bo będziemy mieli czas na to, żeby je przygotować i wdrożyć. Takich spotkań powinno być jak najwięcej. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

7. Ziola w ogrodzie – innowacyjne wykorzystanie w kuchni i kosmetyce

Organizator: Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiuwie

Data: 09-11.06.2021 r.

Miejsce: województwo podlaskie

Forma: wyjazd studyjny

Grupa docelowa: rolnicy, właściciele gospodarstw agroturystycznych oraz rolnych woj. opolskiego, członkowie stowarzyszeń oraz lokalnych grup działania, doradcy rolniczy, osoby zainteresowane tematem.

Cel: pokazanie dobrych praktyk i innowacji w zakresie produkcji ziół, ich wykorzystania jako źródła dochodu w gospodarstwach rolnych i wpływu na rozwój obszarów wiejskich. Zgłębienie wiedzy na temat innowacyjnych metod wytwarzania produktów z wykorzystaniem ziół, a także ich doboru pod kątem zastosowania ich w kuchni oraz kosmetyce. Przekazanie informacji na temat jakie właściwości zdrowotne i odżywcze posiadają zioła, zapoznanie z uprawą i gatunkami ziół, sposobem ich pozyskiwania oraz łączenia ze sobą.

Relacja:

Grupa uczestników wyjazdu studyjnego odwiedziła wyjątkowo malownicze Podlasie. Droga dzieląca Opolszczyznę, a „Ziołowy Zakątek” w Korycinach jest niezwykle długa, lecz pobyt w tym urokliwym miejscu, a także możliwości poszerzenia swojej wiedzy na temat ziół i ich zastosowania wynagradzają ją w 100%. Unikatowy obiekt o charakterze agroturystycznym położony w samym sercu podlaskich pól, łąk i lasów o powierzchni prawie 20 ha, pozwala na podróż w miejsce tradycyjnego zbioru roślin ze stanu naturalnego z niesamowitą historią ziołolecznictwa. W otoczeniu pięknego ogrodu botanicznego obfitującego w ponad 1500 gatunków ziół przedstawiających rośliny przyprawowe, lecznicze, chronione, rośliny barwierskie, trujące czy też gatunki jadalne dziko

rosnące można bez końca zgłębiać wiedzę z zakresu ziołolecznictwa oraz nieustannie podziwiać walory bogactwa przyrodniczego tego miejsca. Nieodłącznym elementem prowadzonej działalności „Ziołowego Zakątka” jest firma „Dary Natury”, która korzysta w możliwie największym stopniu z podlaskich surowców również tych pozyskiwanych ze stanu naturalnego. Produkty wytwarzane są w 100% ekologiczne i co najważniejsze można się w nie zaopatrzyć podczas pobytu jak i również zasmakować. Kuchnia serwowana w tym miejscu obfituje w produkty zawierające różnorodność aromatycznych ziół, dziko rosnących roślin oraz ekologiczne przyprawy. Składniki do potraw zbierane są również w okolicznych lasach i na polach tak, jak odbywało się to za dawnych czasów.

W trakcie trzydniowego pobytu, 30 uczestników pod okiem ekspertów komponowało na bazie cennych surowców zielarskich własne mieszanki herbaciane i przyprawowe, tworzyli napoje oraz nalewki na różnego rodzaju dolegliwości min. na problemy z trawieniem, odporność czy też na problemy z układem krążenia. Ale nie obyło się również bez warsztatów kosmetycznych, gdzie własnoręcznie wyrabiano mydła oraz kule do kąpieli z wykorzystaniem olejków ziołowych czyli z tzw. ekstraktów roślinnych. Oprócz części warsztatowej z wielkim zaciekawieniem uczestniczyli również w wykładach oraz zajęciach w terenie prowadzonych przez samego właściciela obiektu Pana dr inż. Mirosława Angielczyka. Uczestnicy poznali jakie właściwości zdrowotne i odżywcze posiadają zioła, zapoznali się z uprawą i gatunkami ziół, sposobem ich pozyskiwania oraz łączenia ze sobą. Z bardzo dużym zainteresowaniem słuchali o każdym możliwym etapie produkcji od uprawy ziół, przez ich zbiór, suszenie, przetwarzanie i konfekcjonowanie. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

[Kliknij tutaj, aby obejrzeć materiał filmowy z warsztatów](#)

8. Innowacje w opolskim winiarstwie

Organizator: Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiowie

Data: 11-12.06.2021 r.

Miejsce: Opole

Forma: spotkanie tematyczne

Grupa docelowa: przedsiębiorcy, rolnicy, osoby z branży rolniczej – winiarzy, przedstawiciele podmiotów doradczych, przedstawiciele świata nauki.

Cel: podniesienie poziomu wiedzy w zakresie wpływu zmian warunków klimatycznych na proces winifikacji oraz w zakresie innowacyjnych rozwiązań w technologii uprawy winorośli. Budowanie sieci kontaktów pomiędzy rolnikami, mieszkańcami obszarów wiejskich, doradcami oraz przedstawicielami innych instytucji mających wpływ na kształtowanie i rozwój obszarów wiejskich. Ważnym aspektem będzie zainteresowanie możliwością współpracy partnerskiej we wdrażaniu innowacyjnych metod przetwórstwa wina.

Relacja:

W spotkaniu wzięły udział 32 osoby. Program spotkania zawierał obszerną tematykę, a były to wykłady pn.:

- „Najlepsze praktyki dla zdrowia gleby w winnicach” oraz „Nawożenie winorośli – najczęściej popełniane błędy”, które w sposób zajmujący omówił Pan dr Piotr Chochura.
- „Odmiany i klony winorośli przeznaczone do upraw na wina musujące, podobieństwa i różnice wraz z analizą sensoryczną” oraz „Jakość owoców i wyznaczenie terminu dojrzałości zbiorczej owoców przeznaczonych do produkcji win musujących”, tematy te ekscytująco przekazała Pani dr inż. Marta Czaplicka.
- „Technologia produkcji win musujących wraz z analizą sensoryczną” – prelegent Pan mgr inż. Zbigniew Krzyżak wyłożył oryginalnie swój wykład.

- „Produkcja winiarska w świetle prawa żywnościowego” – ciekawie poprowadzone zajęcia przez Pana mgr Andrzeja Szpulaka.

[Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

9. Gospodarstwa Demonstracyjne – dobre praktyki w produkcji rolniczej i działalności pozarolniczej

Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

Data: 12-13.06.2021

Forma: spotkanie polowe, seminarium

Grupa docelowa: producenci rolni, przedstawiciele Gospodarstw Demonstracyjnych, mieszkańcy obszarów wiejskich, pracownicy jednostki doradztwa rolniczego, naukowcy, osoby zainteresowane tematyką.

Cel: ułatwianie wymiany wiedzy fachowej oraz dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich w obszarze działalności pozarolniczej. Zapoznanie uczestników z alternatywnymi źródłami dochodu w gospodarstwach małoobszarowych poprzez prowadzenie tzw. usług rolniczych oraz działalności pozarolniczej (m.in. agroturystycznej, przetwórczej itp.). Promocja Gospodarstw Demonstracyjnych, które są istotnym ogniwem wsparcia transferu wiedzy; ułatwienie nawiązywania kontaktów pomiędzy podmiotami, które już rozpoczęły prowadzenie dodatkowej działalności pozarolniczej a rolnikami zainteresowanymi jej założeniem; ułatwienie nawiązywania kontaktu z podmiotami okołorolniczymi w celu pozyskania informacji o wsparciu finansowym na rozwój działalności pozarolniczej lub rozwój usług rolniczych.

Relacja:

W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, odzwierciedlający różne profile produkcji (produkcję ogrodniczą, zbóż, hodowlę krów mlecznych, hodowlę bydła mięsnego, trzody chlewnej). Dzięki temu możliwe było zaprezentowanie działalności podmiotów funkcjonujących na obszarze województwa wielkopolskiego, a to z kolei powinno w przyszłości skutkować wzrostem zainteresowania produktami/usługami świadczonymi na obszarze Wielkopolski.

Przedstawiciele poszczególnych gospodarstw przeprowadzili wykłady na temat dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacji we własnym gospodarstwie rolnym. Prelegentami byli:

- Patryk Szerfenberg – produkcja zwierzęca (hodowla bydła rasy Limousine);
- Natalia i Marcin Krzewińscy – produkcja roślinna (kukurydza, zboża, rzepak), produkcja zwierzęca (bydło rasy Charolaise);
- Michał Głombicki – pracownik Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, który jest jednocześnie koordynatorem Sieci Gospodarstw Demonstracyjnych, przeprowadził prelekcje w imieniu pozostałych czterech zadeklarowanych na ten dzień przedstawicieli Gospodarstw Demonstracyjnych, a więc: Just SEMCO Sp. z o.o. (produkcja olejów tłoczonych na zimno), Tadeusza Zatylnego (produkcja roślinna, głównie uprawa nasienna zbóż i ziemniaka), Marii i Ryszarda Sneli (produkcja roślinna, głównie zboża i rośliny TUZ, bydło mleczne) oraz Anny i Stanisława Lesień (produkcja roślinna, głównie produkcja i przetwórstwo warzyw, zwłaszcza kapusty i ogórków).
- Top Farms Jagrol Paweł Kaczmarek – produkcja roślinna (głównie ziemniak), produkcja zwierzęca (produkcja mleka);
- Krystian Szyler – produkcja roślinna (głównie zboża), produkcja zwierzęca (trzoda chlewna);
- przedstawiciel Stadniny Koni w Dobrzyniewie;
- Karol Skonieczny – produkcja roślinna (zboża, TUZ), produkcja zwierzęca (hodowla trzody chlewnej);
- Bogdan Królik – produkcja roślinna (ozdobne rośliny cebulowe);
- Karolina Szerfenberg – produkcja zwierzęca (przetwórstwo mięsa).

[Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

10. Innowacyjne rozwiązania technologiczne w produkcji roślinnej - Podlaski Dzień Pola 2021

Organizator: Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie

Data: 05-06.06.2021 i -12-13.06.2021

Miejsce: Szepietowo

Forma: warsztaty

Grupa docelowa: rolnicy, właściciele lasów, przedsiębiorcy, przedstawiciele jednostek naukowo-badawczych, podmioty reprezentujące nowe rozwiązania branży rolniczej, mieszkańcy obszarów wiejskich, przedstawiciele podmiotów świadczących usługi doradcze i inne osoby zainteresowane tematyką

Cel: upowszechnienie i propagowanie innowacji oraz wymiana fachowej wiedzy w obszarze produkcji roślinnej poprzez popularyzację postępu hodowlanego roślin uprawnych jak i w obszarze technologii uprawy, nawożenia, ochrony roślin i nawadniania a także innowacji w obszarze rolnictwa precyzyjnego pod kątem technologicznym, organizacyjnym i marketingowym. Ułatwianie tworzenia oraz funkcjonowania sieci kontaktów pomiędzy podlaskimi rolnikami, podmiotami doradczymi, jednostkami naukowymi, przedsiębiorcami sektora rolno-spożywczego oraz pozostałymi podmiotami zainteresowanymi wdrażaniem innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz ułatwianie wymiany wiedzy fachowej oraz dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacji.

Relacja:

Gości przywitał Pan Wojciech Mojkowski Dyrektor Podlaskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie, który w kilku słowach zwrócił się do odwiedzających, „*Mamy nadzieje że ta impreza da rolnikom możliwość porównania wielu odmian zbóż, uprawianych w zbliżonych warunkach klimatycznych, glebowych, oraz przy zastosowaniu takiego samego nawożenia i ochrony chemicznej. Jest to dla nas jako organizatorów bardzo ważne wydarzenie.*”

Mamy nadzieję że również Państwo a przede wszystkim rolnicy, przy okazji tego typu imprez znajdziecie odpowiedź na problemy, które w nowoczesnym rolnictwie są niezwykle istotne i mają bardzo duży wpływ na osiąganie odpowiednich i opłacalnych wydajności produkcyjnych. W czasach, w których precyzyjne rolnictwo jest czynnikiem decydującym o wyniku ekonomicznym, istotnym elementem jest również dobór odpowiedniej odmiany, dostosowanej do profilu gospodarstwa. Dlatego zapraszamy do zwiedzenia naszych upraw i korzystania z naszej „bazy wiedzy”. W Podlaskim Dniu Pola uczestniczył również Jacek Bogucki Senator Rzeczpospolitej Polskiej, który zwracając się do rolników stwierdził, że ma nadzieje iż panująca deszczowa aura korzystnie wpłynie na uprawy rolnicze.

Kolejnym punktem programu wydarzenia były wykłady, których tematy nawiązywały do rodzajów doświadczeń prowadzonych na polach PODR Szeptowo. Licznie zgromadzeni słuchacze mogli zapoznać się z tematyką doświadczeń ekologicznych zbóż jarych i ozimych, roślin bobowatych jako źródła białka, starych odmian zbóż, doboru odmian w uprawie kukurydzy, doświadczeń Porejestrowanego Doświadczalnictwa Odmianowego, Aspiratora Johnsona oraz ochrony zdrowia roślin.

Bardzo liczną ponad, 420 osobową grupą, która przybyła na Podlaski Dzień Pola byli uczniowie szkół rolniczych z województwa podlaskiego, którzy mieli okazję poszerzyć swoją wiedzę z zakresu produkcji roślinnej. Było to ciekawe doświadczenie, ale przede wszystkim uzupełnienie wiedzy teoretycznej o praktykę. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

11. Krajowe Dni Pola Minikowo 2021 – Europejski Zielony Ład na pol@ch w Polsce

Organizator: Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie

Data: 14-17.06.2021 oraz 19- 20.06.2021

Miejsce: woj. kujawsko-pomorskie

Forma: konferencja, demonstracja polowa, relacja „na żywo” z wydarzenia

Grupa docelowa: rolnicy, przedstawiciele doradztwa rolniczego, pracownicy uczelni i jednostek naukowych, przedsiębiorcy, studenci kierunków rolniczych, zainteresowani tematyką operacji

Cel: upowszechnienie i propagowanie na terenie całego kraju innowacji w produkcji roślinnej poprzez popularyzację postępu hodowlanego roślin uprawnych jak i w obszarze technologii uprawy, nawożenia, ochrony roślin i nawadniania pod kątem Europejskiego Zielonego Ładu. Zaprezentowanie potencjału hodowlanego szerokiej gamy gatunków roślin uprawnych. Wymiana fachowej wiedzy w obszarze postępu hodowlanego, technologii uprawy, ochrony roślin, nawożenia oraz nawadniania, a także innowacji w obszarze rolnictwa precyzyjnego.

Relacja:

[Krajowe Dni Pola Minikowo 2021](#) to unikalne w skali kraju wydarzenie, inspirowane chęcią prezentacji w jednym miejscu bogatej oferty firm zaopatrujących polskie rolnictwo w środki do produkcji polowej. Są wspólnym przedsięwzięciem Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie, Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Chrzęstowie (COBORU) oraz Polskiej Izby Nasiennej.

Krajowe Dni Pola (KDP) to również doskonały przykład rozwijania w praktyce systemu wiedzy i innowacji w rolnictwie, czyli systemu AKIS (ang. *Agriculture Knowledge Information Systems*, pol. *Systemy Informacji o Wiedzy Rolniczej*). Kwintesencją koncepcji KDP jest bowiem współpraca doradztwa ze światem nauki i biznesu, aby przekazywać wiedzę i przybliżać innowacyjne rozwiązania rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich, w tym – co bardzo ważne – uczniom szkół rolniczych.

W dniach **14-17 czerwca 2021 r.** w ramach Krajowych Dni Pola odbyły się wideokonferencje pn. „Europejski Zielony Ł@d na polach w Polsce”, podczas których omówione zostały następujące tematy:

- Grupy Operacyjne (EPI-AGRI) – przegląd krajowych rozwiązań na rzecz innowacji w rolnictwie
- Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027 – najważniejsze rozstrzygnięcia
- Instytuty Badawcze i Uczelnie, otoczenie rolnictwa na rzecz Zielonego Ładu w Polsce
- Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy (UTP) na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu – budowa regionalnych partnerstw

[Obejrzyj zapis wideo z konferencji online](#)

W dniach **19-20 czerwca br.** rolnicy, którzy chcą być na bieżąco z trendami i nowinkami w produkcji roślinnej na ponad 13 hektarach kolekcji w Minikowie mieli możliwość obejrzenia ponad 500 odmian roślin uprawnych, zarówno tych najważniejszych pod względem gospodarczym gatunków, jak i roślin wzbogacających płodność, poprawiających strukturę upraw czy też roślin niszowych, których znaczenie systematycznie rośnie. Aby pokazać odwiedzającym pełen potencjał tak wielu odmian, a tym samym postęp hodowlany, czyli efekt wieloletniej pracy firm nasiennych, wszystkim prezentowanym roślinom zapewniono optymalne warunki do wzrostu i rozwoju. Uwzględniając wyniki analizy gleby oraz potrzeby pokarmowe i możliwości plonotwórcze roślin zaplanowano kompleksowe nawożenie. Przy podejmowaniu decyzji o zastosowaniu ochrony roślin wykorzystano dane z prowadzonego na bieżąco na plantacji monitoringu warunków pogodowych oraz monitoringu agrofagów.

Podczas Krajowych Dni Pola, wspólnie ze współorganizatorem, sponsorami oraz partnerami zaprezentowano liczne doświadczenia, prezentacje, demonstracje i pokazy. Rolnicy mogli zobaczyć ofertę firm dystrybucyjnych, chemicznych i nawozowych na indywidualnie zaprojektowanych poletkach. Porównać efekty uprawy pasowej rzepaku ozimego i pszenicy ozimej wykonanej maszynami trzech wiodących producentów z uprawą tych gatunków w sposób tradycyjny. Można było także zwiedzać „ogród chorób roślin” prezentujący objawy chorób infekcyjnych i porozmawiać o ich zwalczaniu, zobaczyć kolekcję gatunków roślin zielarskich, roślin miododajnych oraz kolekcję roślin energetycznych. A na kolekcji roślin

prorowadzonych w sposób ekologiczny porozmawiać o procesie konwersji gospodarstwa i prowadzenia upraw w tym systemie. Zobaczyć można było także wpływ zmiennych dawek nawożenia azotanowego oraz zastosowania dodatkowego nawadniania na wzrost i rozwój pszenicy ozimej. [Kliknij, aby zobaczyć więcej zdjęć fotorelacje](#) oraz [przeczytaj szczegółowy artykuł](#)

12. I Warmińsko-Mazurskie Dni Pola

Organizator: Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie

Data: 14.06.2021 – 09.07.2021

Miejsce: woj. warmińsko-mazurskie

Forma: spotkanie polowe, relacja telewizyjna

Grupa docelowa: rolnicy, przedstawiciele doradztwa rolniczego, pracownicy uczelni i jednostek naukowych, przedstawiciele samorządu rolniczego, przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej, pracownicy jednostek wspierających rozwój rolnictwa, przedsiębiorcy, zainteresowani tematyką operacji.

Cel: budowa sieci powiązań między sferą nauki i biznesu a rolnictwem oraz ułatwienie transferu wiedzy i innowacji do praktyki rolniczej. Wymiana doświadczeń i rozwiązywania problemów technologicznych oraz upowszechnianie nowych metod technologii uprawy i propagowanie dobrych praktyk rolniczych w uprawie roślin. Łączenie przedstawicieli instytucji rolniczych, naukowych, firm oraz rolników działających na terenie powiatu.

Relacja:

19 powiatów, 45 gmin, 52 poletka demonstracyjne, blisko 600 rolników uczestniczących w spotkaniach na polu – to wynik przeprowadzonych w okresie od 14 czerwca do 9 lipca 2021r., w ramach działalności upowszechnieniowej Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie - „I Warmińsko – Mazurskich Dni Pól.”

Podczas sesji praktycznych na poletkach demonstracyjnych, rolnicy porównywali m.in. potencjał plonowania odmian roślin uprawnych, sposoby ochrony roślin i rodzaje nawożenia. Przeprowadzono obserwację plantacji prowadzonych z uwzględnieniem zasad integrowanej ochrony roślin zbóż ozimych i jarych, rzepaku, kukurydzy, roślin bobowatych i ziemniaka pod względem wzrostu, porażenia przez agrofagi, odporności na warunki atmosferyczne oraz potencjalnego plonowania w rolniczej przestrzeni produkcyjnej całego województwa.

Część teoretyczna była najlepszą okazją do spotkania z ekspertami oraz naukowcami, którzy dzielili się swą wiedzą z zakresu technologii uprawy w kontekście założeń Europejskiego Zielonego Ładu, oraz cennymi uwagami nt. metod uprawy zastosowanych na poletkach demonstracyjnych, metod integrowanej ochrony roślin, prowadzenia monitoringu agrofagów oraz ich wpływu na ochronę środowiska naturalnego i zachowania różnorodności biologicznej.

I Warmińsko Mazurskie Dni Pola, to wydarzenie o zasięgu wojewódzkim, nad którym patronat honorowy objął Wojewoda Warmińsko-Mazurski Artur Chojecki. Była imprezą towarzyszącą Krajowym Dniom Pola 2021 w Minikowie, odbywającym się pod hasłem „Europejski Zielony Ład na polach w Polsce.

Realizując to wydarzenie Ośrodek wypełnia swoją misję, zwracając tym samym działalność upowszechnieniową, doradczą oraz informacyjną. W centrum uwagi jest rolnik i jego środowisko pracy, ponieważ to właśnie bezpośredni kontakt z głównymi odbiorcami usług, jest najważniejszym narzędziem pracy naszych specjalistów. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

13. III Forum „Sieciowanie Partnerów SIR”

Organizator: Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie

Data: 15-16.06.2021

Miejsce: Wrocław

Forma: konferencja

Grupa docelowa: partnerzy zarejestrowani w bazie Partnerów SIR, potencjalni Partnerzy SIR, przedstawiciele doradztwa rolniczego, przedstawiciele Grup Operacyjnych EPI.

Cel: wspieranie aktywnego tworzenia sieci kontaktów pomiędzy podmiotami zainteresowanymi oraz wspierającymi wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich. Ułatwianie wymiany wiedzy, doświadczeń oraz dobrych praktyk w zakresie realizowania projektów mających podnieść poziom innowacyjności polskiego sektora rolno-spożywczego.

Relacja:

Forum jako unikalne w skali kraju wydarzenie zgromadziło w jednym miejscu przedstawicieli świata nauki, praktyki, biznesu i doradztwa oraz dało możliwość wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy nimi. Ideą wydarzenia było przede wszystkim aktywne łączenie Partnerów Sieci SIR w celu realizacji wspólnych, mniejszych bądź większych projektów, które pozwalają osiągać zamierzone cele oraz pokonywać kolejne wyzwania związane z wdrażaniem innowacji w sektorze rolno-spożywczym. Program wydarzenia zapewnił niepowtarzalną okazję do przedyskutowania tematu współpracy pomiędzy różnymi podmiotami oraz analizę potencjalnych problemów z tym związanych, a także zapoznanie się z inspirującymi doświadczeniami i pomysłami prezentowanymi przez zaproszonych na wydarzenie prelegentów.

Jednym z elementów, zapewniającym wymianę wiedzy i informacji, była debata dotycząca obecnego i przyszłego wpływu wdrażanych innowacji na funkcjonowanie i konkurencyjność polskiego rolnictwa. W debacie, moderowanej przez Krajowego brokera innowacji dr inż. Aleksandra Bomberskiego z Centrum Doradztwa Rolniczego DR w Brwinowie Oddział w Warszawie, udział wzięli:

- Krzysztof Janiak, Zastępca Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie,
- dr Maciej Paszewski, Dyrektor Centrum Innowacji i Transferu Technologii SGGW,
- dr hab. inż. Grzegorz Żurek, prof. nadzw. IHAR-PIB – Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy
- Justyna Paluch, Przedsiębiorczyni, wiceprezes Lokalnej Organizacji Turystycznej „LOT nad Bugiem”,
- dr inż. Mirosław Angielczyk, przedsiębiorca „Dary Natury”,
- Konrad Misztal – przedsiębiorca.

Uczestnicy debaty podkreślili istotny, a w niektórych aspektach wręcz kluczowy wpływ wdrażanych innowacji na rozwój polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich. Wskazali również, że bez odpowiednio szybkiego transferu wiedzy i technologii z nauki do praktyki, ale również z praktyki do praktyki, nie będzie możliwy dynamiczny rozwój naszego rolnictwa, tak aby było ono konkurencyjne na rynkach europejskich i światowych. Jednocześnie zaznaczyli, że innowacje odegrają kluczową rolę w zakresie dostosowywania się polskiego rolnictwa, do zmieniających się trendów konsumenckich, oraz polityk i strategii europejskich, w tym tych zawartych w ramach Europejskiego Zielonego Ładu.

Kolejnym elementem wspierającym sieciowanie uczestników Forum, były prelekcje zaprezentowane przez wybranych partnerów SIR. Dotyczyły one przede wszystkim własnych doświadczeń w zakresie budowania i funkcjonowania partnerstw na rzecz wdrażania innowacji, oraz kwestii w jaki sposób partnerstwa wielopodmiotowe wpływają na rozwój lokalnego rolnictwa, przetwórstwa i społeczności.

W dalszej części forum, odbyły się warsztaty, których idea była identyfikacja barier w zakresie budowania partnerstw wielopodmiotowych, w celu wdrażania innowacyjnych rozwiązań, a także przedstawienia propozycji narzędzi i metod umożliwiających ich pokonanie. Uczestnicy pracowali w pięciu grupach warsztatowych moderowanych przez członków Zespołu SIR oraz brokerów innowacji. Warty podkreślenia jest fakt, że skład każdej grupy był różnorodny (rolnicy, naukowcy, doradcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych) – zapewniający bardzo wysoki poziom dyskusji oraz ujęcie diskutowanych tematów w sposób kompleksowy. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

14. Innowacje w zielarstwie i kosmetyce naturalnej

Organizator: Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli

Data: 16-17.06.2021

Miejsce: Pensjonat Uroczysko Zaborek w Janowie Podlaskim

Forma: warsztaty

Grupa docelowa: rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, osoby zainteresowane tematyką.

Cel: zachęcenie uczestników do współpracy w zakresie tworzenia grup operacyjnych EPI ukierunkowanych na realizację innowacyjnych projektów, a także wspieranie rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich Lubelszczyzny w zakresie wykorzystania ziół. Podniesienie wiedzy i umiejętności w obszarze lokalnego przetwórstwa, zachęcanie do tworzenia partnerstw podejmujących wspólne innowacyjne przedsięwzięcia w zakresie produkcji, promocji, certyfikacji i wprowadzania do obrotu produktów naturalnych wysokiej jakości. Zapoznanie uczestników z roślinami leczniczymi i spożywczymi, które jest gwarantem właściwego ich stosowania. Stworzenie odpowiedniej płaszczyzny dla uczestników warsztatów zainteresowanych podniesieniem poziomu wiedzy i umiejętności zachęci do tworzenia potencjalnych grup operacyjnych w ramach działania „Współpraca” oraz sieci kontaktów ukierunkowanych na wspólne innowacyjne przedsięwzięcia w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Relacja:

Pensjonat Uroczysko Zaborek to wyjątkowe miejsce na mapie Lubelszczyzny. Ponad 50 hektarowy kompleks starej drewnianej architektury otoczony jeszcze dziką naturą, stwarza wspaniałe warunki do poszukiwania skarbów na łąkach i w zadrzewieniach, w postaci ziół i roślin dzikich o różnych właściwościach leczniczych. W warsztatach uczestniczyli rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, osoby zainteresowane tematyką z terenu województwa lubelskiego.

Podczas warsztatów uczestnicy poznali dziko rosnące zioła, które można z powodzeniem wykorzystywać do domowego wytwarzania kosmetyków. Takie, które

można zjeść i te, które przysłużą się naszemu zdrowiu. Wykorzystali również udomowione zioła, z których zostały wykonane toniki do twarzy i ciała. Uczestnicy na początku warsztatów udali się spacer, szukając interesujących okazów ziół i ucząc się je rozpoznawać, by potem podzielić je na grupy według oddziaływania i przydatności i wykorzystać do zrobienia domowych kosmetyków pielęgnacyjno-leczniczych. Wyszukane gatunki dziko rosnących roślin zostały omówione przez wykładownicę, co uczestnicy skrupulatnie zapisali w swoich notatnikach i zapamiętali. Zanim wybierzemy się w teren na zielarskie zbiory, musimy dowiedzieć się, na jakich siedliskach rosną poszukiwane przez nas rośliny. Niektóre będą rosnąć niemal wszędzie – tak jak chwasty, nie są wymagające, ale pamiętajmy że to prawdziwe skarby dla naszego zdrowia.

Z zebranych „skarbów” uczestnicy zrobili hydrolaty ziołowe i kwiatowe, mieszanki ziół oraz kremy z dodatkami pielęgnacyjnymi, maceraty na bazie ekologicznych olejów. Uczestnicy pracowali na dwuosobowych stanowiskach, a wykonane przez siebie kosmetyki zabrali ze sobą do domu. Na zakończenie warsztatów podczas spaceru, Pani Joanna sprawdziła wiedzę uczestników i pochwaliła za wzorowe przyswojenie wiadomości.

W ostatnich latach obserwuje się stały wzrost zainteresowania ziołolecznictwem i medycyną alternatywną. Jednocześnie, wraz z rozwojem przemysłu spożywczego, zwiększa się zapotrzebowanie na środki przyprawowe

oraz roślinne dodatki zapachowe, konserwujące i prozdrowotne, których bogatym źródłem są zioła. Wzrasta zatem zapotrzebowanie na różnorodne surowce zielarskie, a także wiedzę z zakresu ich produkcji. W świetle powyższych informacji można zaryzykować stwierdzenie, że przy spadającej opłacalności tradycyjnych upraw ogrodniczych, produkcja ziół może stać się alternatywnym źródłem dochodu dla wielu gospodarstw. Za wyborem tego profilu działalności przemawia, między innymi, podobieństwo w sposobie uprawy tych roślin do warzyw czy niektórych krzewów owocowych, oraz duże perspektywy zbytu surowca.

Z obserwacji rynku zielarskiego wynika, że popyt na zioła od kilku lat sukcesywnie wzrasta, a prognozy na przyszłość są również bardzo obiecujące. Aby odpowiedzieć na potrzebę, która powstała w skutek szerokiego zapotrzebowania na praktyczną wiedzę zielarską, zorganizowaliśmy praktyczne warsztaty dla mieszkańców obszarów wiejskich. Dogłębne poznanie roślin leczniczych i spożywczych jest gwarantem udanego ich stosowania. Stworzenie odpowiedniej płaszczyzny dla uczestników warsztatów zainteresowanych podniesieniem poziomu wiedzy i umiejętności zachęci do tworzenia potencjalnych grup operacyjnych w ramach działania „Współpraca” oraz sieci kontaktów ukierunkowanych na wspólne innowacyjne przedsięwzięcia w rolnictwie i na obszarach wiejskich. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

[Kliknij tutaj, aby obejrzeć materiał filmowy z warsztatów](#)

15. Innowacyjne działalności pozarolnicze, w tym produkcja i przetwórstwo surowców zielarskich – alternatywa dla małych gospodarstw rolnych

Organizator: Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie

Data: 16-18.06.2021

Miejsce: Lawendowe Pole w Nowym Kawkowie woj. warmińsko-mazurskie oraz Ziołowy Zakątek w Korycinach, woj. podlaskie.

Forma: wyjazd studyjny

Warmińsko-Mazurski
Ośrodek Doradztwa Rolniczego
z siedzibą w Olsztynie

Grupa docelowa: rolnicy - właściciele małych gospodarstw, inni mieszkańcy obszarów wiejskich, w tym producenci żywności regionalnej, osoby zainteresowane rozpoczęciem działalności pozarolniczej, pracownicy nauki, pracownicy jednostek doradztwa rolniczego.

Cel: ułatwieniu transferu wiedzy i innowacji w zakresie nowych rozwiązań w działalności pozarolniczej, a także poznania dobrych praktyk w zakresie produkcji ziół i prezentacji certyfikowanych produktów ekologicznych, dających możliwość rozwoju działalności pozarolniczej, jako alternatywy dla produkcji rolnej. Wymiana doświadczeń i budowanie sieci kontaktów pomiędzy podmiotami

zainteresowanymi prowadzeniem działalności pozarolniczej, w tym produkcją i przetwórstwem ziół w zakresie wdrażania innowacyjnych kierunków promocji i marketingu certyfikowanej żywności ekologicznej i tradycyjnej.

Relacja:

W wyjeździe uczestniczyło 25 osób: rolników, doradców W-MODR, pracowników jednostek naukowych oraz innych mieszkańców obszarów wiejskich zainteresowanych rozpoczęciem działalności pozarolniczej i przedsiębiorców.

Grupa uczestników odwiedziła:

- **Gospodarstwo „Lawendowe Pole” w Nowym Kawkowie, woj. warmińsko-mazurskie prowadzone przez panią Joannę Posoch** - Pani Joanna Posoch jest prekursorką uprawy lawendy na Warmii, dlatego pokazując i oprowadzając uczestników wyjazdu po jej plantacji, szczegółowo omówiła zasady jej uprawy, zbioru i przetwórstwa. Było to świetnym wprowadzeniem do kolejnego punktu programu – warsztatów alchemicznych. W trakcie ich trwania grupa miała okazję zdobycia wiedzy nt. właściwości, zastosowania i przetwórstwa lawendy, a także obejrzała pokaz destylacji olejku lawendowego, który następnie użyła do przygotowania kremu i mydła potasowego.

Na koniec wizyty odbył się pokaz połączony z degustacją produktów z lawendą w roli głównej. W otoczeniu wszechobecnej lawendy i jej rozciągającego się aromatu grupa miała okazję spróbować takie specjały jak: chleb lawendowy, smalec wegański z lawendą, selekcję serów podpuszczkowych z licznymi ziołowymi dodatkami, twarożek z ziołami i świeżymi listkami lawendy, konfitury z płatków róży i lawendy, kruche ciasteczka lawendowe oraz syrop lawendowy.

- **Gospodarstwo „Ziołowy Zakątek” oraz firma „Dary Natury” w Korycinach, woj. podlaskie prowadzone przez dr Mirosława i Jolantę Angielczyk.** Obiekt powstał około 30 lat temu z pasji do ziół i szacunku do podlaskiej tradycji pana dr Mirosława Angielczyka. Wyjątkowość miejsca polega na użyciu lokalnych surowców zielarskich na każdym etapie wytwarzanej tu żywności ekologicznej. Każda faza prowadzonej tu produkcji — od uprawy ziół, przez ich zbiór, suszenie, przetwarzanie i konfekcjonowanie, odbywa się na miejscu w Korycinach.

Pan dr Mirosław Angielczyk spotkanie z grupą rozpoczął od prelekcji nt. nowego podejścia do znaczenia i wykorzystania ziół w kontekście nowego kierunku rozwoju dla małych gospodarstw rolnych. Był to doskonały wstęp do kolejnego punktu programu – zajęć terenowych w Podlaskim Ogrodzie Botanicznym, w którym grupa poznała zasady innowacyjnej uprawy oraz zrównoważonego zbioru ziół ze stanu dzikiego z uwzględnieniem wielu czynników wpływających na plon i jakość ekologicznego surowca zielarskiego.

Z Doliny Zielawy w województwie lubelskim – regionie słynącym z tradycji uprawy ziół, przybyła do Korycin pani dr Barbara Baj-Wójtowicz, która w trakcie swojego wystąpienia przybliżyła słuchaczom zasady innowacyjnej uprawy ziół w systemie agroleśnym jako innowacyjnego kierunku rozwoju dla małych gospodarstw rolnych.

W kolejnym punkcie spotkania z dr Miroslawem Angielczykiem, gospodarz zaprezentował grupie innowacyjne metody konfekcjonowania surowców zielarskich, w tym liofilizację i suszenie rozpyłowe na przykładzie autorskich produktów firmy Dary Natury, które następnie zostały udostępnione do degustacji.

Wszyscy uczestnicy dodatkowo wzięli udział w dwóch praktycznych warsztatach ziołowych poświęconych przyrządzaniu mieszanek herbat ziołowo-owocowych oraz esencji ziołowych, w trakcie których mieli okazję wysłuchać wykładu nt. właściwości i zastosowania prezentowanych ziół.

W ostatnim dniu wyjazdu grupa poznała dobre praktyki firmy Dary Natury, odwiedzając pobliskie plantacje ziół, suszarnie, laboratorium, oraz kompleks budynków, w których odbywa się przetwórstwo i konfekcjonowanie surowców zielarskich. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

16. Lokalne Partnerstwo do spraw Wody (woj. łódzkie)

Organizator: Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bratoszewicach

Data: 18.06.2021 oraz spotkania online w dniach: 18.05.2021r; 19.05.2021r; 25.05.2021; 26.05.2021; 02.06.2021r; 08.06.2021r; 09.06.2021r; 22.06.2021r

Miejsce: Starostwo Powiatowe w Kutnie ul. Kościuszki 16 ,99-300 Kutno oraz online

Forma: spotkanie

Grupa docelowa: przedstawiciele samorządów: Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego, Powiatu Kutnowskiego, Gminy Kutno, Bedlno, Oporów, Nowe Ostrowy, Łanięta, Strzelce, Urzędu miasta w Kutnie i w Krośniewicach, Urzędu Wojewódzkiego, Państwowe Gospodarstwo Wody Polskie - Zarząd Zlewni w Łowiczu, Nadzoru Wodnego w Kutnie, Lasów Państwowych, Izby Rolniczej, Spółek Wodnych działających na terenie powiatu kutnowskiego, rolnicy oraz ŁODR zs. w Bratoszewicach.

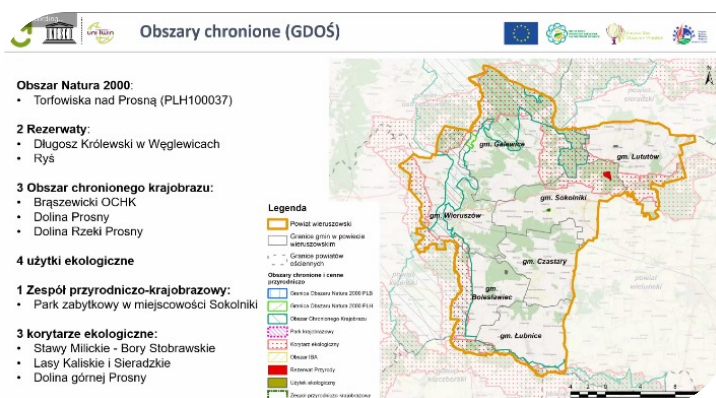

Cel: zastosowanie innowacyjnego podejścia terytorialnego do łagodzenia problemów związanych z zarządzaniem wodą na obszarach wiejskich. Jego istota polega na stworzeniu płaszczyzny współpracy pomiędzy różnymi podmiotami mającymi wpływ w tym zakresie. Cel - aktywizacja i integracja środowisk lokalnych poprzez wzajemne poznanie zakresów działania i potrzeb, diagnoza sytuacji w zakresie zarządzania zasobami wody pod kątem potrzeb rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich, a także wypracowanie wspólnych rozwiązań na rzecz poprawy szeroko pojętej gospodarki wodnej w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Omówienie zadań zaplanowanych dla LPW, diagnoza stanu zasobów wodnych w powiecie kutnowskim oraz zagadnień formalno-prawnych uwzględnionych w Prawie Wodnym.

Relacja: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie we współpracy z wojewódzkimi ośrodkami doradztwa rolniczego wystąpiły z inicjatywą tworzenia lokalnych Partnerstw ds. Wody. Chodzi o współpracę różnych podmiotów zarządzających zasobami wody w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Powiat kutnowski jest powiatem pilotażowym w ramach tworzenia Lokalnych Partnerstw ds. Wody w województwie łódzkim. To było czwarte spotkanie na terenie powiatu kutnowskiego, które kończyło pilotaż.

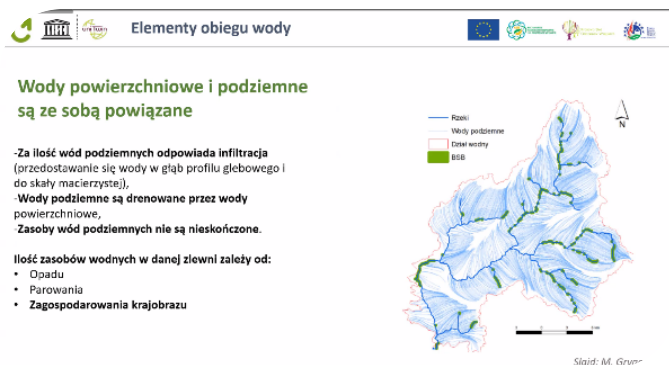
Spotkanie rozpoczęło się powitaniem uczestników przez Panią Ewę Kłosińską - Kierownika Działu Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska pracującą w Łódzkim Ośrodku Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach. Zaraz po krótkim wstępie głos zabrała Pani dr. hab. Iwona Wagner pracownik Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego. W swoim wykładzie Pani Iwona Wagner opowiedziała uczestnikom spotkania o naukowych podstawach zarządzania wodą na terenach rolniczych i diagnozie stanu zasobów wodnych w powiecie kutnowskim. Po przerwie drugi wykładowca Pan mgr. inż. Jakub Chmielewski poprowadził następujący referat: Prawo wodne- zagadnienia formalno-prawne oraz podejście praktyczne w kontekście organizacji Lokalnych Partnerstw do Spraw Wody, dzięki czemu zaproszeni uczestnicy mogli pogłębić wiedzę na temat zakresu inwestycji wymagających pozwoleń czy zgłoszeń wodnoprawnych, powiązania pozwoleń wodnoprawnych z innymi decyzjami administracyjnymi. W części podsumowującej głos zabrał Pan Krzysztof Kołodziejczyk- dyrektor Zarządu Zlewni w Łowiczu ora Pan Wojciech Frątczak- dyrektor Departamentu Rolnictwa i PROW z Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi. Panowie w swoich wypowiedziach wyrazili chęć współpracy w ramach tworzenia Lokalnych Partnerstw do Spraw Wody, lecz podkreślili że czekają na konkretne programy i wytyczne ze strony MRiRW. Pani Ewa Kłosińska zakończyła spotkanie zachęcając do dalszej współpracy. W spotkaniu uczestniczyło 45 osób.

Jednocześnie Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach zorganizował 8 spotkań online w przedmiotowej tematyce. Każde z 8 spotkań online w powiatach: łowicki, brzeziński, sieradzki, łęczycki, poddębicki, tomaszowski, opoczyński, wierszowski rozpoczęło się powitaniem zaproszonych gości przez Dyrektora Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach

– Włodzimierza Lewandowskiego. Następnie koordynator wojewódzka do Spraw Wody – Justyna Warszawska opowiedziała czym jest Lokalne Partnerstwo do Spraw Wody i dlaczego jest tak ważne dla lokalnego społeczeństwa. Wykłady poprowadziły: dr hab. Iwona Wagner, Katedra UNESCO Ekohydrologii Stosowanej, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Łódzki, dr Agnieszka Bednarek, Katedra UNESCO Ekohydrologii i Ekologii Stosowanej, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Łódzki, dr hab. Katarzyna Izydorczyk, Europejskie Regionalne Centrum Ekohydrologii, Polska Akademia Nauk

Program dla każdego z wyżej wymienionych powiatów: cel konferencji, Naukowe podstawy zarządzania wodą na terenach rolniczych i diagnoza stanu zasobów wodnych w wyżej wymienionych powiatach, Dobre praktyki: poprawa bilansu wodnego, retencja krajobrazowa i korytowa, dobre praktyki- poprawa jakości wód, Podsumowanie i dyskusja

Terminy i ilość uczestników w poszczególnych powiatach na spotkaniach online: Powiat łowicki: 18.05.2021r; 76 osób; Powiat brzeziński: 19.05.2021; 54 osoby, Powiat sieradzki: 25.05.2021; 46 osób; Powiat łęczycki: 26.05.2021; 45 osób; Powiat poddębicki: 02.06.2021; 58 osób; Powiat tomaszowski: 08.06.2021; 38 osób; Powiat opoczyński: 09.06.2021r; 21 osób; Powiat wierszowski: 22.06.2021; 27 osób

17. Innowacje łąkowo-pastwiskowe w produkcji mleka i wołowiny

Organizator: Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie

Data: 16-18.06.2021 r.

Miejsce: teren gmin: Zbuczyn, Olszanka i Grębków

Forma: szkolenie

Grupa docelowa: rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, pracownicy JDR, przedsiębiorcy, osoby zainteresowane tworzeniem Grup Operacyjnych.

Cel: poszukiwanie partnerów do współpracy w ramach działania „Współpraca” poprzez wspieranie tworzenia sieci kontaktów pomiędzy rolnikami, przedsiębiorcami rolnymi, doradcami, przedstawicielami instytucji naukowych, przedstawicielami instytucji rolniczych i około rolniczych wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich w zakresie wypracowania nowych, rozwiązań w produkcji pasz objętościowych z Tuz w zmieniających się warunkach klimatycznych, celem pozyskania zdrowej żywności. Zakres operacji obejmował będzie: zdobycie wiedzy przez uczestników szkolenia z tematyki „Innowacje łąkowo-pastwiskowe w produkcji mleka i wołowiny” oraz działanie na rzecz poszukiwania partnerów do współpracy w ramach działania „Współpraca” - zapoznanie uczestników z założeniami działania "Współpraca", doświadczeniami przydatnymi w tworzeniu i funkcjonowaniu grup operacyjnych. Dzięki operacji zostaną nawiązane kontakty pomiędzy uczestnikami operacji, które mogą stanowić podstawę do stworzenia potencjalnej Grupy Operacyjnej zainteresowanej szukaniem innowacyjnych rozwiązań w zakresie produkcji mleka i wołowiny.

Relacja:

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego Oddział Siedlce po raz kolejny, zainicjował szkolenia dotyczące innowacyjnych rozwiązań na łąkarskich warsztatach terenowych, dla rolników, którzy mogą przekazać informacje wykorzystane w zarządzaniu łąkami w swoich gospodarstwach.

Od 16 do 18 czerwca br. na terenie gmin: Zbuczyn, Olszanka i Grębków odbył się cykl szkoleń w formie warsztatów terenowych pn. „Innowacje łąkowo-pastwiskowe w produkcji mleka i wołowiny”. Zagadnienie przybliżył uczestnikom prof. dr hab. inż. Roman Łyszczarz z Uniwersytetu Techniczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, który wprowadził uczestników do szkolenia słowami wiersza Leszka Wójtowicza „Jak trawa”:

Fundamentalnym celem prowadzonych warsztatów łąkarskich i seminariów terenowych organizowanych przez MODR Oddział Siedlce, dla producentów mleka i wołowiny, było zaznajomienie rolników ze sposobem klasyfikacji zbiorowisk łąkowo-pastwiskowych, doskonaleniem umiejętności określenia składu botanicznego łąk trwałych oraz polowych użytków

zielonych, procentowym udziałem gatunków traw i roślin motylkowych w runi t.z. Liczbą Wartości Użytkowej. W Liczbie Wartości Użytkowej (zakres od - 3 do + 10), najniższe wartości przypisuje się gatunkom trującym, wybitnie szkodliwym, a najwyższe - najwartościowszym trawom, koniczynom i lucernie. Wizytując łąki i pastwiska w różnych gospodarstwach, określono ich skład botaniczny i procentowy udział gatunków w runi. Na podstawie tych parametrów został obliczony wskaźnik Wartości Użytkowej łąki tzw. WUŁ.

Od tej jednej końcowej wartości liczbowej, zależą efekty produkcyjne bydła mlecznego i mięsnego. Na wielu łąkach i pastwiskach nie tylko tych warsztatowych, ale całej Polski wynika, że wskaźnik WUŁ, ma ścisły związek z efektywnością chowu i hodowli przeżuwaczy. W chowie bydła mięsnego każdemu punktowi wskaźnika WUŁ w zakresie od 1 do 10 odpowiada około 100 gramowy dzienny przyrost masy ciała u 1 Dużej Jednostki Przeliczeniowej (DJP – 500 kg).

Chów bydła karmionego miernymi paszami z łąk i pastwisk jest nieefektywny. Wraca do swych ewolucyjnych korzeni, dostosowując się do ubogich warunków. Podobne korelacje wykazano u krów mlecznych. Krowy o produktywności 9000-10000 kg mleka, powinny otrzymywać ruń o wartości wskaźnika 9-10.

Jest to możliwe dzięki zastosowaniu zakładanych na najlepszych stanowiskach polowych upraw: lucerny, lucerny z trawami i koniczyn. Każde obniżenie wartości wskaźnika WUŁ o jeden punkt, zmniejsza ich efektywność produkcyjną o około 1000 kg mleka. Ziołoroślowe łąki ze wskaźnikiem w granicach 4,1-6,0, nadają się najbardziej dla krów o rocznej wydajności od 4100 do 6000 litrów mleka. Zbiorowiska z turzycami, śmiałkiem darniowym, kłosówką wełnistą, trzciną pospolitą, sitami, jaskrami, skrzypami, o wskaźniku mniejszym od 4,0, mają niewielką wartość i mogą mieć znaczenie tylko w ekstensywnym chowie bydła.

Szkolenie odbyło się głównie na łąkach kośnych przed i po renowacji oraz na lucerniakach. Uczestnicy szkolenia rozpoznawali trawy, dokonywali doboru ich do danego siedliska, określając ich wartość pokarmową w stosunku do wydajności mlecznej krów czy produkcji bydła mięsnego w swoich gospodarstwach - bo to jest cel ekonomiczny do którego wszyscy rolnicy dążą. Uczestnicy szkolenia na pewno zapamiętają i zastosują cenne wskazówki prof. R. Łyszczarza. Wykładowca w praktycznej, łatwej i zrozumiałej dla uczestników formie, przekazał mnóstwo innowacyjnych osiągnięć nauki, do zastosowania na danym siedlisku, do danego zbiorowiska traw i zasobów wody gruntowej.

Autorka niniejszej relacji, podczas warsztatów zachęcała do partnerstwa i współdziałania w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Przedstawiła możliwości, jakie stwarza przed rolnikami PROW 2014-2020 w zakresie wdrażania innowacji i rozwiązywania problemów mazowieckiej wsi dzięki najnowszym osiągnięciom nauki. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej](#)

18. Marszewskie Dni Pola - Współpraca nauki z praktyką w aspekcie innowacyjnych działań wdrażanych w polskim rolnictwie

Organizator: Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu

Data: 20.06.2021

Miejsce: Marszewo

Forma: wykłady, konkurs, pokaz

Grupa docelowa: rolnicy, przedstawiciele doradztwa rolniczego, przedstawiciele nauki, zainteresowani tematyką projektu.

Cel: wspieranie transferu wiedzy i innowacji w roślinnej produkcji rolnej. Zapoznanie uczestników z najnowszymi rozwiązaniami i innowacyjnymi technologiami w rolnictwie i w dalszej perspektywie przeniesienie prezentowanych osiągnięć na grunt własnego gospodarstwa.

Relacja:

Wydarzenie odbyło się na poletkach demonstracyjnych w Marszewie. W części szkoleniowej zrealizowano wykłady przygotowane przez pracowników naukowych Instytutu Ochrony Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu i Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

Wykład „Stosowanie substancji podstawowych jako uzupełnienie ochrony roślin – nowe narzędzie dla praktyki” zaprezentowała prof. Jolanta Kowalska z Instytutu Ochrony Roślin – PIB w Poznaniu. Jako ekspert w dziedzinie biologicznych i środowiskowych metod ochrony upraw i rolnictwa ekologicznego zwróciła uwagę na innowacyjne wykorzystanie sproszkowanego cynamonu do ograniczania symptomów chorób oraz stymulowania wzrostu roślin. Kolejny prelegent dr hab. Tomasz Piechota z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu przygotował prezentację „Konserwująca uprawa roli – nowe rozwiązania w ochronie gleby i plonu”. W swoim wystąpieniu omówił stojące przed rolnictwem wyzwania, przedstawił zasady i miejsce uprawy konserwującej wśród różnych technologii uprawy roli oraz jej znaczenie dla środowiska.

Na temat „Innowacji w produkcji roślinnej, zakresu ich wdrażania i znaczenia” wykład wygłosiła dr Magdalena Jakubowska z Instytutu Ochrony Roślin – PIB w Poznaniu. Głównym tematem przygotowanej prezentacji były innowacje w produkcji roślinnej. W wystąpieniu omówiła najważniejsze sieci działające na rzecz innowacji w rolnictwie w kraju i w Europie, szczegółowo przedstawiła badania i podała przykłady innowacyjnych rozwiązań w produkcji rolniczej.

Dużym zainteresowaniem uczestników cieszył się konkurs wiedzy o innowacjach w rolnictwie. Przygotowane pytania z zakresu tematyki SIR, tematyki wykładów i informacji z poletek demonstracyjnych nie sprawiły uczestnikom problemu. Świadczyły o tym prawidłowo wypełnione i oddane arkusze konkursowe. Laureaci konkursu otrzymali nagrody pieniężne w postaci wielkoformatowych voucherów o następujących wartościach: miejsce pierwsze – nagroda 750 zł, miejsce drugie – nagroda 600 zł, miejsce trzecie – nagroda 400 zł, wyróżnienie – nagroda 200 zł i dwa wyróżnienia o wartości 100 zł. Nagrody laureatom wręczał Dyrektor Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu w towarzystwie przedstawicieli przybyłych instytucji.

Uczestnicy operacji mogli zwiedzić polową kolekcję odmian. Dla uczestników przygotowano 135 odmian spośród 19 gatunków roślin uprawnych. Zwiedzający mogli zobaczyć poletki demonstracyjne objęte monitoringiem na potrzeby projektu eDWIN. Na polatkach demonstracyjnych odbył się także pokaz polowy sprzętu rolniczego realizowany we współpracy z firmą POLSAD. Zaprezentowano maszyny do zbioru zielonek oraz przygotowania sianokiszonki z koszeniem, zgrabianiem i balotowaniem na wydzielonym fragmencie pola. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

19. Przetwórstwo jako innowacyjny sposób na poprawę dochodowości gospodarstw rolnych

Organizator: Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie

Data: 21-23.06.2021, 23-25.06.2021 r.

Forma: wyjazd studyjny

Grupa docelowa: mieszkańcy obszarów wiejskich zainteresowani małym przetwórstwem lokalnym, rolnicy, przedstawiciele KGW, organizacji pozarządowych i pracownicy jednostek doradztwa rolniczego.

Cel: transfer wiedzy i wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich w zakresie produkcji żywności w warunkach domowych w ramach krótkich łańcuchów żywnościowych. Wsparcie innowacyjnych działań w ramach działalności pozarolniczej mieszkańców obszarów wiejskich. Projekt zakłada działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla podmiotów, które będą wdrażać innowacyjne sposoby na poprawę dochodowości gospodarstw rolnych, poprzez bezpośrednie zaangażowanie w niej różnych podmiotów - doradcy, rolnicy, przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Relacja:

MODR Warszawa zorganizował dwa wyjazdy studyjne dla grupy 50 uczestników, którzy odwiedzili gospodarstwa, mogące stanowić dla nich inspirację. Warsztaty dały im możliwość zdobycia praktycznych umiejętności z zakresu przetwórstwa mleka, mięsa i owoców. Warsztaty z zakresu przetwórstwa mleka, mięsa i owoców zostały przeprowadzone przez Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie w Podlaskim Centrum Technologii Rolno-Spożywczych.

Warsztaty z przetwórstwa mięsa

Już w VIII wieku p.n.e. w „Odysei” Homera można się natknąć na wzmianki na temat kielbasy, czyli rozdrobnionego mięsa wieprzowego w osłonce przygotowanej z jelita zwierzęcego. Polska z produkcji kielbasy słynie od XIV wieku. Przyczyniły się do tego polowania, które odbywały się jesienią i zimą, a jednym z ich celów było zaopatrzenie dworu w zapas kielbasy. Umiejętność robienia kielbasy była pożądana w czasach saskich - wówczas kucharz szlachecki musiał wykazać się wiedzą niezbędną do sporządzenia kielbasy na 12 sposobów, kucharz pański takich metod musiał znać już 24. Uczestnicy podczas warsztatów wykonali kielbasę białą oraz palcówkę.

Warsztaty z przetwórstwa mleka

Historycy wskazują, że przetwórstwo mleka zaczęło się od jogurtu, który powstał w naturalny sposób podczas przewożenia mleka. Natomiast ser powstał podczas transportowania w bukłakach z żołądkach jagnięcych mleka, które pod wpływem temperatury i ciągłego mieszania przechodziło proces koagulacji, czyli przeobrażenia z płynnego mleka w galaretowatą substancję. Zrozumiano, że w żołądku jagnięcym, kozim czy cielęcym znajdują się enzymy, które fermentują mleko zupełnie inaczej, niż ma to miejsce, gdy mleko ukwaszają kultury bakterii znajdujące się w powietrzu.

Sery dzielimy ze względu na sposób wytwarzania, czyli proces technologiczny – podpuszczkowe, kwasowe, podpuszczkowo-kwasowe i zwarowe. Potocznie sery dzielimy na białe i żółte, a także ze względu na pochodzenie mleka – krowie, owcze i kozie. W ramach warsztatów uczestnicy sami wykonali ser typu korycińskiego oraz ser feta.

Warsztaty z przetwórstwa owoców

Najstarsza historia produkcji soków związana jest z ugniataniem owoców na papkę, z której następnie wyciskano sok. Nieco później pojawiły się tarki, które zastąpiły młynki i tłuczki aptekarskie. Do wyciskania soku służyła zwykle chusta. Już w tamtych czasach bardzo często dodawano do soków owocowych i warzywnych różnego rodzaju zioła mające za zadanie wsparcie właściwości leczniczych soków. W trakcie warsztatów przeprowadzono pokaz wytwarzania soków z jabłek.

W ramach projektu odbyła się wizyta studyjna w rodzinnej masarni i serowni Dażynka – Nadbużańskie Smaki, w której wytwarzane są produkty w oparciu o tradycyjne, dawne receptury przekazywane z pokolenia na pokolenie. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej](#)

20. Dni Pola w województwie lubuskim. Innowacyjne rozwiązania wspierające produkcję roślinną z naciskiem na produkcję polskiego białka

Organizator: Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

Data: 22-23.06.2021

Miejsce: Golice, Bobrzany

Forma: warsztaty polowe

Grupa docelowa: rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, przedsiębiorcy, doradcy i specjaliści rolniczy, jednostki naukowe i samorządowe.

Cel: bezpośrednia demonstracja upraw połączona z przekazaniem fachowej wiedzy w zakresie innowacyjnej produkcji roślinnej. Wymiana doświadczeń pomiędzy uczestnikami w obszarze postępu technologii uprawy, ochrony roślin, nawożenia oraz nawadniania, a także innowacji w sektorze rolnictwa precyzyjnego. Wskazanie uczestnikom nowych ścieżek rozwoju oraz możliwości zastosowania innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie. Nawiązanie współpracy lubuskich rolników.

Relacja:

W ramach projektu Zespół Sieci na Rzecz Innowacji w Rolnictwie zorganizował DNI POLA, które odbyły się w dniu 22 czerwca 2021 r. Bobrzanach i 23 czerwca 2021 r. w Golicach.

W dniu 22 czerwca 2021 r. grupa uczestników odwiedziła Gospodarstwo Rolne Państwa Zygmunta i Piotra Przysiężnego w Bobrzanach oraz w Gospodarstwie Rolnym Pana Mirosława Wojtkiewicza w Bukownie Bobrzańskiej w powiecie żagańskim. Pan Zygmunt wraz z synem Piotrem przekazali przybyłym rolnikom ogrom wiedzy i praktyki. Zaprezentowali również własną innowacyjną konstrukcję siewnika. Padło wiele pytań ze strony rolników, gospodarze nie pozostawili nikogo bez odpowiedzi. Merytoryczne spotkanie cieszyło się dużym zainteresowaniem. Cyklicznie takie

spotkania będą organizowane dwa razy do roku na terenie woj. lubuskiego. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej](#)

W dniu 23 czerwca br. Dni Pola odbyły się w siedzibie Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. „Nowa Wieś” w Golicach. Pan Jan Gembara - broker innowacji w rolnictwie zaprezentował zadania i cele SIR oraz ważne informacje związane z działaniem „Współpraca” i tworzącymi się Grupami Operacyjnymi na terenie naszego województwa. Spotkanie zaowocowało licznymi rozmowami wśród rolników, wyciągnięto wiele wniosków,

nastąpiła wymiana doświadczeń, która umożliwi poprawę efektywności plonów i upraw. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej](#)

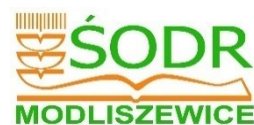
21.   **Konserwujące techniki uprawy gleby i siewu szansą na poprawę dochodowości produkcji roślinnej**

Organizator: Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach

Data: 23.06.2021

Miejsce: siedziba Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach

Forma: konferencja i pokaz

Grupa docelowa: rolnicy z woj. świętokrzyskiego prowadzący produkcję roślinną, przedstawiciele instytutów badawczych i jednostek naukowych, branżyści z jednostek doradztwa rolniczego z województwa świętokrzyskiego.

Cel: zaprezentowanie rozwiązań w produkcji roślinnej, które mogą wpłynąć na poprawę wyników produkcyjnych, ułatwić restrukturyzację i modernizację gospodarstw, ze szczególnym uwzględnieniem zmniejszenia kosztów produkcji i negatywnego wpływu warunków klimatycznych na plonowanie roślin. Przedstawienie rolnikom konkretnych rozwiązań uprawy i siewu w warunkach często pojawiających się niedoborów wody, w tym szczególnie korzyści wynikających z zaniechania uprawy płuźnej na rzecz uprawy uproszczonej oraz nawiązanie współpracy rolników (praktyków) z naukowcami (twórcy badań, rozwiązań i metodyk) w ww. zakresie.

Relacja:

Konferencji towarzyszył pokaz uprawy pasowej na polu doświadczalnym Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego (ŚODR) w Modliszewicach oraz zwiedzanie poletek doświadczalnych z roślinami strączkowymi. Konferencja i pokaz zrealizowane były w ramach projektu pt. "Konserwujące techniki uprawy gleby i siewu szansą na poprawę dochodowości produkcji roślinnej". Konferencja i pokaz zainaugurowały tydzień Dni Pola Doświadczalnego ŚODR Modliszewice, które odbywały się od 23 czerwca do 4 lipca. Wydarzenie odbywało się także w formie on-line na stronie www.sodr.pl/pole, gdzie można było zobaczyć zdjęcia upraw wraz z opisami odmian i zastosowanych technologii.

W pierwszym wykładzie zalety i wady uprawy tradycyjnej i bezorkowej przedstawił prof. Janusz Smagacz z IUNG Puławy. Uprawa pasowa jest systemem bezorkowym i polega na bardzo głębokim spulchnianiu wysiewanych pasów roli. Jednocześnie w międzyrzędziach rolę pozostawia się niespulchnioną, a w okresie od zbioru przedplonu do siewu nie wykonuje się żadnych zabiegów uprawowych. W tym czasie gleba przykryta jest mulczem, czyli warstwą roślinną, która chroni niżej położone warstwy przed nadmiernym ogrzewaniem, parowaniem wody i przesuszeniem. Glebę spulchnia się na głębokości nawet 30-35 cm. Głębokie spulchnianie następuje w strefie wzrostu systemu korzeniowego. Ściernisko i resztki poźniwne pozostające na pasach nienaruszonych, tworzą okrywą zabezpieczającą glebę przed erozją. W technologii pasowej (strip-till) wykonuje się jednoczesną uprawę pasów roli z aplikacją nawozów mineralnych i wysiewem nasion. Służą do tego specjalistyczne agregaty uprawowe, zintegrowane z rozsiewaczem i siewnikiem. Pasy gleby nienaruszonej stanowią co najmniej połowę powierzchni przeznaczanej pod uprawę. Siew pasowy stosuje się w uprawie rzepaku, soi, buraków cukrowych, kukurydzy i słonecznika, a także zbóż i właśnie roślin białkowych. Uprawa pasowa pozwala na znacząco oszczędność czasu oraz środków finansowych. Istotne jest również zminimalizowanie nakładów na paliwo i nawozy.

Drugi wykład przeprowadził Pan dr Marcina Sońta z SGGW w Warszawie.

Wykład zawierał obszerny omówienie możliwości stosowania krajowych roślin białkowych w żywieniu zwierząt gospodarskich. Na przykład w żywieniu trzody chlewnej, jako podstawowe źródło białka stosowana jest obecnie poekstrakcyjna śruta sojowa z udziałem GMO. Do państw Unii Europejskiej importuje się rocznie około 36 mln ton produktów sojowych, w tym około 12 mln ton nasion i 19 mln ton śruty poekstrakcyjnej. Polska rocznie importuje około 2,5 mln ton poekstrakcyjnej śruty sojowej. W pokryciu krajowego zapotrzebowania na białko paszowe śruta sojowa stanowi około 62%, komponenty rzepakowe 23%, śruta słonecznikowa

7,5%, zaś białko z nasion roślin bobowatych tylko 6,5%. W wielu europejskich krajach trwa obecnie dyskusja, czy i w jakim stopniu z żywienia zwierząt można wyeliminować stosowanie pasz z udziałem GMO, zwłaszcza soi. W Polsce zakaz stosowania pasz genetycznie modyfikowanych został zapisany w ustawie o paszach z 2006 roku i od tego czasu był on już kilkakrotnie odkładany. Zgodnie z ostatnią nowelizacją zakaz wytwarzania, wprowadzania do obrotu i stosowania w żywieniu zwierząt pasz modyfikowanych genetycznie został przesunięty do dnia 1 stycznia 2023 r.

Spośród uprawianych w Polsce roślin pastewnych największe możliwości uzupełnienia puli białka paszowego przedstawiają nasiona roślin bobowatych (dawniej strączkowe) i rzepak. Całkowite zastąpienie białka genetycznie modyfikowanej soi w mieszankach paszowych przy pomocy krajowych roślin bobowatych lub rzepaku może być trudne ze względu na graniczne udziały tych pasz w dawkach pokarmowych dla zwierząt, co jest związane z obecnością w ich składzie substancji antyodżywczych oraz wysoką zawartością włókna. Wspomniane substancje antyodżywcze powodują pogorszenie wchłaniania składników pokarmowych, zaburzenia w funkcjonowaniu przewodu pokarmowego, zmniejszają wartość energetyczną pasz oraz zmniejszają jej spożycie poprzez obniżenie smakowitości. U zwierząt, szczególnie młodych, oprócz słabszych efektów produkcyjnych mogą pojawić się: biegunka, zaburzenia ze strony układu rozrodczego, uszkodzenia nerek, wątroby, trzustki czy tarczycy. Z tego względu dąży się do maksymalnego obniżenia ich zawartości, a nawet całkowitego wyeliminowania z pasz i mieszanek dla zwierząt. Prowadzony w naszym kraju program wieloletni pt. „Ulepszanie krajowych źródeł białka roślinnego, ich produkcji, systemu obrotu i wykorzystania w paszach” ma na celu między innymi podniesienie wartości biologicznej i użytkowej białka pochodzącego z polskich upraw. W ramach tego programu przeprowadzono wiele badań z zakresu zastosowania roślin bobowatych i produktów rzepakowych w żywieniu trzody i drobiu oraz opracowano receptury mieszanek pełnoporcjowych z udziałem tych komponentów.

Do doskonałym uzupełnieniem wykładu dr Marcina Sořity była ilustracja doświadczeń z roślinami bobowatymi zlokalizowanymi na polu doświadczalnym ŒODR Modliszewice. Uczestnicy mogli praktycznie zobaczyć i porównać gatunki roślin bobowatych. Szczegółową charakterystykę poszczególnych gatunków i odmian przedstawiła Pani mgr inż. Agnieszka Osiecka z Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych.

Konferencja umożliwiła bezpośrednie przekazanie najnowszej wiedzy nt. upraw roślin białkowych w różnych systemach (w tym bezorkowej) i ich wykorzystanie w żywieniu zwierząt przez naukowców. A praktyczne zobrazowanie przedstawionych treści pokazami na polu doświadczalnym pozwoliło uczestnikom na zdecydowanie lepsze ich zrozumienie. Konferencja umożliwiła również nawiązanie kontaktów między rolnikami, doradcami a naukowcami. Już zaplanowaliśmy wyjazd studyjny do instytutu IUNG w Puławach oraz do gospodarstw stosujących technologie bezorkowe uprawy gleby. Wszystkich chętnych zarówno doradców jak i rolników serdecznie zapraszamy do udziału. [Kliknij, aby dowiedzieć się więcej](#)

[Obejrzyj materiał filmowy podsumowujący konferencję](#)

22. XII Warsztaty polowe

Organizator: Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach

Data: 24 czerwca 2021 r.

Miejsce: poletka Zachodniopomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach

Forma: warsztaty

Grupa docelowa: rolnicy, przedsiębiorcy, mieszkańcy obszarów wiejskich, pracownicy doradztwa rolniczego, osoby zainteresowane tematem.

Cel: upowszechnienie informacji na temat prac i doświadczeń prowadzonych na poletkach demonstracyjnych Ośrodka. Poprzez zaprezentowanie odmian roślin uprawnych uczestnicy warsztatów będą mieli okazję do porównania wielu odmian tej samej rośliny. Pokazanie w jaki sposób rośliny przystosowują się do warunków panujących w danym mikroklimacie, a także porównanie do tych odmian, które uprawia się na chwilę obecną w regionie.

Relacja:

24 czerwca 2021 r. w Ramach Krajowych Dni Pola Minikowo 2021, na poletkach Zachodniopomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach, odbyły się XII „Warsztaty Polowe” pod tytułem *Bioasekuracja w zakresie dotyczącym zwalczania bakteriozy pierścieniowej ziemniaka. Zwiększenie udziału roślin wysokobiałkowych w strukturze zasiewów.*

Dzięki współpracy z ośrodkami hodowli roślin, firmami nasiennymi i chemicznymi, zaprezentowanych zostało 65 odmian roślin uprawnych, a wśród nich nowości odmianowe zbóż, buraków, ziemniaków oraz roślin strączkowych i miododajnych. W trakcie trwania imprezy, zainteresowani mogli zapoznać się z zastosowaną na poletkach technologią oraz programem ochrony. Ponadto, wszyscy uczestnicy mogli liczyć na fachowe doradztwo ze strony doradców Zachodniopomorskiego Ośrodka Rolniczego,

a także firm rolniczych. Nie zabrakło również prezentacji maszyn rolniczych – widowiskowego agregatu uprawowo-siewnego z podsiewaczem nawozu. Podczas Warsztatów Pan Zbigniew Tarnowski z OZPBC w Szczecinie, poinformował uczestników o programie pomocowym dla plantatorów buraka cukrowego – Fundusz Pomocowy Plantatorów Buraka Cukrowego przy Krajowej Spółce Cukrowej, a Pani dr inż. Magdalena Grudzińska kierownik ZDOO Białogard, opowiedziała o wynikach Porejestrówego Doświadczalnictwa Odmianowego oraz zachęciła uczestników, do zapoznania się z listą odmian roślin uprawnych rekomendowanych do uprawy w województwie zachodniopomorskim w 2021 rok.

Tematy poruszone podczas szkolenia oraz kolekcja odmian, promują działania wpisujące się w Europejski Zielony Ład w zakresie ochrony środowiska naturalnego i zachowania różnorodności biologicznej, przede wszystkim poprzez:

- promowanie siewu międzyplonów i zwiększenie udziału roślin strączkowych,
- racjonalne stosowanie nawozów,
- prezentację nowych odmian o zwiększonej odporności na negatywne oddziaływanie organizmów niepożądanych, dzięki którym możliwe jest ograniczenie stosowania środków ochrony roślin, a także wykorzystanie do uprawy w gospodarstwach ekologicznych. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej](#)

23. Zielony AgroPiknik Młodych Rolników

Organizator: Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli

Data: 26.06.2021

Forma: wykłady, pokazy polowe, relacja, film relacja

Grupa docelowa: rolnicy, osoby planujące rozpocząć działalność rolniczą, przedstawiciele doradztwa rolniczego, przedsiębiorcy, przedstawiciele instytucji rolniczych, około rolniczych i naukowych, przedstawiciele organizacji i stowarzyszeń, osoby zainteresowane tematyką

Cel: przedstawienie założeń Zielonego Ładu, wskazanie praktycznych przykładów poprzez zaprezentowanie niektórych elementów technologii produkcji mających na celu ochronę gleb, bioróżnorodności, ograniczenia emisji związków azotu, przeciwdziałania zmianom klimatu i zapobieganie skutkom suszy. Zaprezentowanie na polstkach pokazowych i w nasadzeniach rozwiązań, które mogą być przykładem tzw. ekoschematów, które rolnik będzie mógł zastosować w swoim gospodarstwie. Zaprezentowanie również innowacyjnych rozwiązań w maszynach i urządzeniach pozwalających na osiągnięcie głównych celów Zielonego Ładu takich jak zmniejszenie zużycia nawozów i środków ochrony roślin i inne zagadnienia związane ze strategią „od Pola do stołu”. Celem jest również wymiana doświadczeń oraz szerokiej dyskusji w wybranych aspektach. Umożliwienie

młodym rolnikom dostęp do wiedzy i innowacji w zakresie nowoczesnych technologii, które będą obejmowały kwestie dotyczące doskonalenia szeroko rozumianej agrotechniki, w celu uzyskania zadowalających plonów o dobrej jakości.

Relacja:

Wydarzenie miało charakter plenerowy, w trakcie którego można było wziąć udział w wykładach, panelach dyskusyjnych, podziwiać przygotowane poletka odmianowe, maszyny oraz pokazy kulinarne.

Agropiknik skierowany był do młodych rolników z województwa lubelskiego i miał za zadanie przedstawić założenia Europejskiego Zielonego Ładu, wskazać praktyczne przykłady poprzez zaprezentowanie niektórych elementów technologii produkcji mających na celu ochronę gleb, bioróżnorodności, ograniczenia emisji związków azotu, przeciwdziałania zmianom klimatu i zapobiegania skutkom suszy. Wszyscy odwiedzający mieli okazję zapoznać się również z rozwiązaniami prezentowanymi na poletkach doświadczalno-wdrożeniowych w Pożogu II, będącymi przykładem tzw. ekoschematów, które rolnik będzie mógł zastosować w swoim gospodarstwie.

Ważną częścią wydarzenia były prezentacje innowacji, w tym rozwiązań rolnictwa precyzyjnego. Podczas wydarzenia ogłoszono również wyniki i wręczono nagrody w Konkursie Agroliga 2021 Województwa Lubelskiego. Dla uczestników przedsięwzięcia przygotowany był konkurs wykorzystujący nowoczesne rozwiązania IT. W trakcie imprezy odbył się także pokaz kulinarny wykonany przez pana Jacka Jakubczaka, Prezesa Stowarzyszenia Lubelskich Kucharzy, który promując zdrową żywność ekologiczną, przygotował dla uczestników przedsięwzięcia chłodnik z ogórkiem, zasmażaną łobodę z botwinką i pieczonym ziemniakiem oraz staropolskie pierogi z pokrzywą, kaszą gryczaną i jajkiem. Całość

wydarzenia transmitowana była online na naszym kanale YouTube oraz na naszym facebookowym profilu. Zielony AgroPiknik Młodych Rolników relacjonowany był również przez telewizję regionalną TVP3 Lublin w programie „Lato z TVP3 Lublin”. Przedsięwzięcie objęte zostało patronatem honorowym Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Wojewody Lubelskiego oraz Marszałka Województwa Lubelskiego. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej](#)

24. Innowacyjne formy zagospodarowania estetycznego zagrody wiejskiej w agroturystyce

Organizator: Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie

Data: 28-30.06.2021

Forma: wyjazd studyjny

Grupa docelowa: przedstawiciele i domownicy gospodarstw zajmujących się agroturystyką, przedstawiciele podmiotów świadczących usługi doradcze oraz inne osoby zainteresowane tematyką wyjazdu studyjnego.

Cel: przekazanie wiedzy praktycznej i teoretycznej na temat możliwości rozszerzenia oferty gospodarstw agroturystycznych o ogrody pokazowe, ogrody edukacyjne i ogrody terapeutyczne. Funkcje rekreacyjne, edukacyjne i terapeutyczne umożliwią dywersyfikację dochodu z działalności agroturystycznej.

Relacja:

Pierwszego dnia uczestnicy zwiedzali ogrody ozdobne „Frank-Raj” położone w miejscowości Frank (województwo pomorskie), gdzie mieli możliwość poznać ogrodnictwo od historii po współczesność i zaczerpnąć inspiracji do stworzenia własnego ogrodu.

Drugiego dnia grupa zwiedzała ogrody tematyczne Hortulus oraz Hortulus Spectabilis zlokalizowane w Dobrzycy (województwo zachodniopomorskie). Na terenie obiektu zostały zaprezentowane układy roślin w kompozycjach i ich zastosowanie w poszczególnych ogrodach, a także oryginalnie wkomponowane elementy architektury i sztuki ogrodowej, oraz zagospodarowane miejsca zabawy i wypoczynku dla rodziny.

Trzeciego dnia grupa odwiedziła gospodarstwo agroturystyczne – Dworek Wymysłowo (województwo kujawsko-pomorskie). Uczestnicy zobaczyli jak można poszerzyć ofertę gospodarstw o takie atrakcje jak np. jazda konna, zajęcia sportowe i edukacyjne dla dzieci, paintball i inne. Zdobyta wiedza i obserwacje pozwoli na rozwój oraz zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności gospodarstw agroturystycznych wobec innych form wypoczynku. Wyjazd studyjny ukazał uczestnikom jak należy się rozwijać, wzbogacać i różnicować swoją ofertę aby być zawsze o krok przed konkurencją. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej](#)

25. Zwierzęta użytkowe – kierunek chowu i hodowli na przykładzie polskich doświadczeń

Organizator: Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku

Data: 28.06.2021-01.07.2021

Miejsce: Kołudzka Wielka, Balice, Chorzelów, Rzuchowa, Przerzeczyna Zdrój

Forma: wyjazd studyjny

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

Grupa docelowa: rolnicy, producenci rolni, hodowcy, mieszkańcy obszarów wiejskich, właściciele gospodarstw ekologicznych, jednostki naukowe i samorządowe, specjaliści Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku i inne osoby zainteresowane wdrażaniem innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Cel operacji: poznanie innowacyjnych kierunków działań prowadzonych przez Instytut Zootechniki PIB w Balicach. Zapoznanie uczestników z wiedzą prezentowaną przez naukowców i specjalistów przedmiotowego Instytutu, prowadzącego prace rozwojowe, obejmujących hodowlę wszystkich gatunków zwierząt gospodarskich, produkcję bezpiecznej żywności w warunkach przyjaznych dla zwierząt i środowiska przyrodniczego, a także wykorzystanie zwierząt gospodarskich dla celów biomedycznych. Poznanie zakresu działań prowadzonych przez instytut, dotyczących hodowli i produkcji zwierzęcej, zdolnej do konkurowania na rynku europejskim opierającej się na najnowszych osiągnięciach nauki polskiej i światowej w dziedzinie hodowli i produkcji zwierzęcej.

Relacja:

Pierwszego dnia grupa uczestników wyjazdu studyjnego gościła w **Fundacji Hodowców Polskiej Białej Gęsi. Prelekcji udzieliła dr Halina Bielińskiej z Instytutu Zootechniki PIB Zakładu Doświadczalnego w Kołudzie Wielkiej.** W ramach wizytacji uczestnicy zwiedzili zagrodę z hodowlą Białej Gęsi. Szczególnym zainteresowaniem uczestników były stosowane w Zakładzie metody hodowli i utrzymanie gęsi w stadkach selekcyjnych, które są na najwyższym poziomie piramidy hodowlanej. Gęśnik stadkowy wyposażony w system komputerowego sterowania wskaźnikami mikroklimatu, w automatyczne poidła oraz gniazda do indywidualnej kontroli nieśności. Zaprezentowano również warunki utrzymania gęsi w innych gęśnikach oraz stado gęsi owsianych na pastwisku. Przedmiotowy Instytut jest wyłącznym hodowcą Gęsi Białej Kołudzkiej i wyspecjalizowaną w tej dziedzinie placówką naukową. Wieloletnie badania naukowe, prace selekcyjne, prowadzone w ramach utworzonego w zakładzie Krajowego Ośrodka Badawczo-Hodowlanego Gęsi, pozwoliły na zdecydowaną poprawę genotypu i utrwalenie wartościowych cech użytkowych gęsi, która otrzymała nazwę handlową „Gęś Biała Kołudzka”. Gęś Biała Kołudzka została przez MRiRW uznana jako odrębna, rodzima rasa gęsi, powierzając Krajowej Radzie

Drobiarstwa – Izbie Gospodarczej w Warszawie prowadzenie ksiąg hodowlanych dla jej dwóch rodów W-11 (nieśny) i W-33 (mięśny). Obecnie ok. 98% pogłowia gęsi w kraju wywodzi swój genotyp z Kołudy Wielkiej. Polska jest czołowym eksporterem gęsiny na świecie, głównie na rynek niemiecki.

Drugiego dnia uczestnicy odwiedzili **Instytut Zootechniki PIB w Balicach koło Krakowa**. Wizyta do przedmiotowego Instytutu podyktowana była zapoznaniem się uczestników wyjazdu z innowacyjnymi kierunkami działań prowadzonych przez podmiot w ramach dedykowanych badań i prac rozwojowych, obejmujących hodowlę wszystkich gatunków zwierząt gospodarskich, produkcję bezpiecznej żywności w warunkach przyjaznych dla zwierząt i środowiska przyrodniczego, a także wykorzystanie zwierząt gospodarskich dla celów biomedycznych. Uczestnicy zapoznali się z wiedzą prezentowaną przez naukowców i specjalistów przedmiotowego Instytutu oraz poznali od strony praktycznej kierunki działań w ramach zwiedzania obiektów hodowli zwierząt użytkowych w tym, owcy wrzosówki i królików popielniańskich białych w Aleksandrowicach. Jako ciekawostkę zaprezentowana została prowadzona przez Instytut hodowla ślimaka dużego i małego szarego.

Trzeciego dnia odbyła się wizyta w **Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Zootechniki PIB w Chorzelowie**. Uczestnicy wyjazdu studyjnego pod przewodnictwem specjalisty zostali zapoznani z prowadzonymi przez jednostkę pracami naukowo-badawczymi z zakresu szeroko rozumianej praktyki zootechnicznej w zakresie innowacji. Głównie z pracami związanymi z hodowlą królików i kóz. Ponadto zwiedzaliśmy obiekty hodowlane przedmiotowego Zakładu i zapoznaliśmy się z nowatorskimi rozwiązaniami w zakresie prowadzonych prac badawczych hodowli zwierząt użytkowych tj. konie, owce, ferma zwierząt futerkowych i bydło mleczne (Ferma krów mlecznych), Ośrodek Badawczo-Hodowlany Ras Rodzimych (Stacja Testowa Kur, Ferma zwierząt futerkowych, Ferma królików).

Po spotkaniu w Chorzelowie uczestnicy wyjazdu udali się do siedziby **Stowarzyszenia Grupa ODROLNIKA w miejscowości Rzuchowa**. Tam odbyła się prelekcja założyciela Stowarzyszenia oraz zapoznanie uczestników z mechanizmem i organizacją projektu „**Paczki od rolnika**” związaną z prowadzoną przez producentów sprzedażą bezpośrednią. W ramach projektu rolnicy realizują sprzedaż swoich własnych produktów pod marką „Od rolnika”. Stowarzyszenie GRUPA ODROLNIKA pełni funkcję koordynatora, zajmując się równocześnie rozwojem projektu i promocją idei sprzedaży bezpośredniej. Dzięki temu rolnicy uzyskują lepszą cenę za swoje produkty, natomiast konsumenci mają dostęp do świeżej i wysokiej jakości żywności. Sprzedaż bezpośrednia produktów od rolników zrzeszonych w ramach powyższego projektu, polega na skróceniu łańcucha dostaw bez udziału pośredników. Małe i średnie gospodarstwa dysponują sporym potencjałem w zakresie produkcji tradycyjnej, ekologicznej żywności, tj. produkowanej bez udziału środków chemicznych i modyfikacji genetycznych (GMO).

W powrotnej drodze do Kalska tj. czwartego dnia odbyła się wizyta w **Ośrodku Hodowli Zarodowej w Przerzeczynie Zdroju**. W Ośrodku odbyła się prelekcja w ramach prowadzonej działalności z naciskiem na nowatorskie rozwiązania stosowane w produkcji roślinnej i zwierzęcej. W gospodarstwie w Gilowie znajduje się wybudowana nowoczesna dojarnia "karuzelowa" oraz nowa obora wolnostanowiskowa dla 400 krów mlecznych. Produkcja mleka opiewa na wartość ponad 4 mln litrów mleka rocznie. Stasińska obora została zaadoptowana na cele hodowli czystorasowego bydła mięsnego rasy Limousine, którego hodowlę rozpoczęto w 2013 r. Produkcja zwierzęca prowadzona jest w oparciu o hodowlę bydła mlecznego i mięsnego. Hodowla bydła prowadzona jest w następujących rasach: holsztyńsko - fryzyjska w odmianie czerwono-białej; polskiej czerwono-białej; polskiej czerwonej; Limousine.

Produkcja mleka opiewa na wartość ponad 4 mln litrów mleka rocznie. Stasińska obora została zaadoptowana na cele hodowli czystorasowego bydła mięsnego rasy Limousine, którego hodowlę rozpoczęto w 2013 r. Produkcja zwierzęca prowadzona jest w oparciu o hodowlę bydła mlecznego i mięsnego. Hodowla bydła prowadzona jest w następujących rasach: holsztyńsko - fryzyjska w odmianie czerwono-białej; polskiej czerwono-białej; polskiej czerwonej; Limousine.

Produkcja roślinna w Ośrodku Hodowli Zarodowej „Przerzeczyn Zdrój” Sp. z o. o. prowadzona jest na powierzchni 2 627 ha użytków rolnych, z czego 2 428 ha stanowią grunty orne, a 199 ha trwałe użytki zielone. Ze względu na występowanie dobrych gleb oraz sprzyjających warunków klimatycznych warunki do prowadzenia produkcji roślinnej są korzystne. Struktura zasiewów obejmuje rośliny pastewne oraz gatunki towarowe.

Dla zapewnienia odpowiedniej ilości pasz objętościowych dla prowadzonej hodowli bydła uprawiane są lucerna, kukurydza na kiszonkę oraz trawy. Podstawowymi gatunkami towarowymi są przede wszystkim: pszenica ozima, rzepak ozimy, jęczmień jary oraz ozimy (obie formy dla przemysłu słodowniczego), kukurydza na ziarno, groch, kukurydza cukrowa. W związku z działaniami podejmowanymi na szczeblu krajowym, mającymi na celu zwiększenie produkcji krajowego białka roślinnego, od dwóch sezonów wprowadzany jest stopniowo do struktury zasiew soi - różne jej odmiany i technologie uprawy, celem wypracowania optymalnego dla naszych warunków sposobu jej produkcji. W produkcji roślinnej wykorzystywane są najnowsze technologie uprawy, siewu, nawożenia i ochrony roślin. Na dużym areale stosowany jest z powodzeniem bezorkowy system uprawy. Bardzo dużą wagę OHZ przywiązuje do utrzymania korzystnych właściwości chemicznych, fizycznych oraz biologicznych użytkowanych gruntów rolnych. W związku z tym na dużym obszarze stosowane są nawozy naturalne oraz regularnie wykonywane są zabiegi wapnowania gleb. Nawożenie roślin oparte jest na systemie zmiennej aplikacji nawozów. Regularnie wykonywane są analizy glebowe i następnie tworzone mapy aplikacji nawozów w zależności od stanu zasobności gleb. OHZ wykorzystuje również sensory azotowe w celu optymalizacji nawożenia azotem. Zgodnie z wymaganiami integrowanej produkcji, ochrona roślin opiera się na wykorzystaniu metod hodowlanej, agrotechnicznej oraz chemicznej. Zabiegi chemiczne wykonywane są nowoczesnymi opryskiwaczami wyposażonymi w pomocniczy strumień powietrza. Przy wykonywaniu zabiegów chemicznej ochrony roślin dużą wagę przywiązuje się do ochrony owadów pożytecznych.

Wyjazd studyjny miał na celu zachęcenie do działania i konfrontacji między uczestnikami jako potencjalnymi partnerami dla utworzenia grup operacyjnych EPI. Działanie „Współpraca” to nadal nowe narzędzie w programach operacyjnych na lata 2014-2020, które daje unikalną możliwość budowy szerokiego partnerstwa umożliwiającego efektywną współpracę rolników, hodowców, mieszkańców obszarów wiejskich z jednostkami naukowymi na rzecz innowacji. Wizyta w przedmiotowych województwach może być początkiem partnerstwa w ramach sieci, wymiany wzajemnej wiedzy oraz przeniesieniem dobrych praktyk i innowacji między województwami.

26. Prezentacja postępu hodowlanego w produkcji roślinnej

Organizator: Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bratoszewicach

Data: 29.06.2021 r. i 30.06.2021 r.

Miejsce: Bratoszewice

Forma: dwie jednodniowe konferencje

Grupa docelowa: rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, pracownicy naukowcy, doradcy rolniczy, pracownicy jednostek doradztwa rolniczego oraz innych instytucji związanych z branżą rolniczą, osoby zainteresowane tematem.

Cel: zaprezentowanie uczestnikom postępu hodowlanego w produkcji roślinnej oraz innowacyjnych rozwiązań agrotechnicznych m.in. w uprawach zbóż, rzepaku, roślin bobowatych. Bezpośrednie przedstawienie najnowszej wiedzy i praktycznych rozwiązań, a także wymiana doświadczeń jej uczestników.

Relacja:

Wydarzenie otworzył Dyrektor Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego (ŁODR) zs. w Bratoszewicach Tomasz Kopera, który przywitał wszystkich uczestników. Podczas każdej z dwóch, bliźniaczych konferencji odbyły się wykłady oraz pokazy wykorzystania dronów na polatkach demonstracyjnych ŁODR. Pierwszy wykład prowadziła dr hab. Alicja Sułek pn. „Uprawa zbóż a postęp hodowlany”, która poruszyła tematy m.in. postęp biologiczny w kierunku podniesienia wydajności i jakości produkcji rolniczej, nowe metody prac hodowlanych, nowe sposoby zmian genotypu roślin oraz uzyskiwanie nowych odmian w produkcji rolniczej. Kolejny wykład poprowadziła dr inż. Anna Magdalena Ambroszczyk pn. Innowacyjne produkty nawozowe i stymulatory wzrostu wykorzystywane w uprawie wysokowydajnych odmian roślin rolniczych. Podczas wykładu uczestnicy dowiedzieli się jakie są główne kierunki rozwoju hodowli odmian wysokowydajnych, jak wpływa

stres na rozwój roślin, co to jest i czemu służy biostymulacja upraw. Następnie specjaliści ŁODR omówili innowacyjne rozwiązania odmianowe i agrotechniczne realizowane na polatkach demonstracyjnych ŁODR. Każda z konferencji zakończyła się wykładem wraz z pokazem wykorzystania dronów w uprawach polowych, który odbył się na polatkach demonstracyjnych ŁODR. Wykład z pokazem poprowadzili mgr inż. Łukasz Folwarski i inż. Kamil Domysławski. Ekspert omówił i pokazał jak można wykorzystać drona w uprawach roślin, zbóż, itp. Pokazali jak w praktyce wygląda monitoring stanu upraw z niskiego pułapu przy użyciu dronów i wykorzystaniu

teledetekcji w opracowaniu wskaźników roślinnych. Zaprezentowano obrazy z dronów o bardzo wysokiej rozdzielczości, gdzie było widać poszczególne rzędy upraw, a nawet konkretne rośliny czy liście.

Wydarzenia cieszyły się dużym zainteresowaniem rolników, którzy licznie przybyli, aby poznać innowacyjne rozwiązania w produkcji roślinnej oraz najnowsze rozwiązania agrotechniczne. Prezentowane wykłady oraz praktyczne pokazy w znaczący sposób przybliżyły uczestnikom zagadnienia dotyczące postępu hodowlanego w produkcji roślinnej.

27. IV Międzyregionalny Pokaz Alpak

Organizator: Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach

Data: 24-27.06.2021

Miejsce: Barzkowice

Forma: pokaz

Grupa docelowa: rolnicy, mieszkańcy obszarów wiejskich, osoby zainteresowane tematyką chowu alpak.

Cel: podniesienie świadomości rolników i społeczeństwa w zakresie chowu i hodowli alpak, gatunku, który jest nowością w polskich gospodarstwach. Przeprowadzenie pokazu oceny zwierząt oraz prezentacja zwierząt pozwoli na zapoznanie uczestników doborem odpowiednich zwierząt oraz zasadami jakimi należy się kierować przy ich

wyborze w zależności do obranego kierunku produkcji w danym gospodarstwie z naciskiem na poprawę rentowności i opłacalności tej produkcji.

Relacja:

W trakcie trwania pokazu uczestnicy mieli bezpośredni dostęp do zwierząt, hodowców i ekspertów, co umożliwiło bezpośrednią wymianę wiedzy na temat chowu i hodowli alpак, walorów ekonomicznych hodowli, jak i również możliwości pozyskiwania funduszy na rozpoczęcie hodowli. Podczas wydarzenia zaprezentowano wszechstronne możliwości produkcyjne tych zwierząt, do których zaliczyć należy wykorzystanie wełny, mięsa oraz jako atrakcji agroturystycznej. Ważnym aspektem w hodowli alpак jest ich dobroczynny wpływ na człowieka.

Jest to nowy rodzaj zooterapii wspomagający rehabilitację ruchową oraz umysłową osób niepełnosprawnych. Sympatyczne zwierzęta o miękkim futerku wywołują uśmiech, pozwalają się zrelaksować i rozluźnić porażone mięśnie. Wymienione walory hodowli alpак mogą zostać wykorzystane do rozwoju małych gospodarstw i stworzenia alternatywnych źródeł dochodu.

Przeprowadzenie pokazu zwierząt pozwoliło na zapoznanie uczestników z doborem odpowiednich zwierząt oraz z zasadami, jakimi należy się kierować przy ich wyborze, w zależności do obranego kierunku produkcji w danym gospodarstwie z naciskiem na poprawę rentowności i opłacalności tej produkcji. Dla najmłodszych pogłaskanie i przytulenie się do futerka alpак było wielkim przeżyciem i u każdego wywoływało uśmiech. Oprócz pamiątkowej fotografii dzieci mogły wziąć udział w zabawie rysunkowej pt.: „Kochane Alpaki”.

28. Innowacyjne narzędzia ICT do planowania rozwoju gospodarstw szansą na wzrost konkurencyjności polskiego rolnictwa

Organizator: Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie

Data: 30.06.2021

Miejsce: Rolniczy Zakład Doświadczalny SGGW w Oborach

Forma: seminarium

Grupa docelowa: rolnicy, przedstawiciele doradztwa rolniczego, przedstawiciele nauki, zainteresowani tematyką seminarium.

Cel: zwiększenie poziomu wiedzy dotyczącej innowacyjnych metod zarządzania produkcją rolniczą (produkcja roślinna i zwierzęca) przy wykorzystaniu narzędzi teleinformatycznych. Seminarium dotyczyło innowacyjnych metod zarządzania finansami gospodarstw rolnych, w tym również w zakresie prowadzenia rachunkowości zarządczej. Ideą seminarium było również nabycie przez uczestników wiedzy w zakresie tworzenia oraz kooperacji w ramach Grup Operacyjnych EPI, zasadności ich funkcjonowania, a także możliwości uzyskania wsparcia na wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w tematyce operacji w ramach Działania "Współpraca".

Relacja:

W wydarzeniu, które odbyło się na terenie Rolniczego Zakładu Doświadczalnego Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Oborach udział wzięli rolnicy, naukowcy, przedstawiciele biznesu, doradztwa, administracji rządowej i samorządowej, a które dotyczyło rozwiązań teleinformatycznych wspierających produkcję rolniczą.

Wydarzenie otworzył Pan Krzysztof Janiak, Zastępca Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, który po powitaniu uczestników, podkreślił jakie wyzwania stoją przed polskim rolnictwem w związku z nową Wspólną Polityką Rolną, oraz zaznaczył zwiększającą się rolę sieciowania partnerów, w tym również w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR).

Pan Dyrektor wskazał, że działania podejmowane przez SIR

odpowiadają na potrzeby partnerów i potencjalnych partnerów oraz na zmieniające się wymagania rynku i polityk europejskich i krajowych.

Pani Iwona Obojska-Chomiczewska, Kierownik Zespołu Innowacji ds. Obsługi SIR, zaprezentowała cele działania Sieci SIR, jej strukturę oraz formy działania. Przy swojej prezentacji skupiła się na elementach sieciowania Partnerów SIR, jego procesie oraz efektach takiej formy współdziałania przy wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań w produkcji rolniczej. Pani Kierownik przedstawiła również przykłady realizowanych działań przez Sieć SIR w całej Polsce.

Satelitarny monitoring pól, to zwrot, który działa na wyobraźnię. Wykorzystanie zobrazowań satelitarnych do zwiększenia efektywności produkcji roślinnej staje się coraz bardziej popularne, ale rolnicy wciąż podchodzą do nich z nieufnością, deprecjonując dane pochodzące z kosmosu jako niewiarygodne. Tym bardziej prezentacja Pani Joanny Mączyńskiej-Sęczek z SatAgro pozwoliła w sposób praktyczny rozwiązać te wątpliwości. Narzędzie pozwala w sposób bardzo przyjazny dla rolnika,

wykorzystując dane pochodzące z satelity Europejskiej Agencji Kosmicznej, NASA oraz satelit prywatnych, uzyskać bardzo wysokiej rozdzielczości mapy danych pól, na których rolnik prowadzi uprawy.

W czasie dyskusji uczestnicy zarówno rolnicy, jak i przedstawiciele administracji, podkreślali zdecydowaną wartość wykorzystania tego typu rozwiązań dla zwiększania efektywności produkcji rolniczej, przy jednoczesnym zmniejszaniu wpływu na środowisku naturalne poprzez optymalne użycie nawozów i innych środków produkcji. Warto jednak zadbać o inne źródła danych zasilające tego typu narzędzia. Przykłady takich narzędzi przedstawił Pan Marek Siuciak, broker innowacji z Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli. Oba rozwiązania powstają w ramach realizowanych operacji, które otrzymały wsparcie w ramach działania „Współpraca”. Projekt **LODRON**, pozwala monitorować plon pastwisk i przedstawienie stanu runi w formie przyjaznej aplikacji, co z kolei ułatwia zarządzanie wypasem bydła. Natomiast celem projektu **Bazydrill** jest budowa precyzyjnego siewnika do podsiewu użytków zielonych.

W kontekście zrównoważenia środowiskowego, to produkcja zwierzęca ma sporo wyzwań przed sobą. Pan Profesor Marcin Gołębiowski w swojej prezentacji przedstawił w jaki sposób systemy informatyczne oparte o rozwiązania Internet of Things (IoT) mogą wspierać realizację tych wyzwań. W zakresie dobrostanu zwierząt, który w sposób bezpośredni wpływa na efektywność produkcji, już teraz dostępne są systemy oparte o transpondery, kolczyki RFID, które pozwalają monitorować zachowanie behawioralne pojedynczych zwierząt w stadzie. Takie rozwiązania przygotowują dane dla producenta w zakresie np. wydajności mlecznej, płodności, zdrowia, pobierania paszy, aktywności ruchowej i wielu innych wskaźników, które prezentowane są nie tylko w formie danych liczbowych, wykresów lub również map. Dodatkowo w oborach czy

chlewniach istnieje możliwość zamontowania sensorów monitorujących mikroklimat, które przekazując dane do systemu centralnego, sterują wentylacją, okresem świetlnym czy regulują zraszacze aby zmniejszać stres cieplny zwierząt. Naukowcy z SGGW opracowali również systemów kolczyków **biosensorycznych**, które w sposób ciągły monitorują zdrowie pojedynczego zwierzęcia, ale także pobieranie paszy, stres termiczny czy też wystąpienie rui. Innym rozwiązaniem zwiększającym wydajność a jednocześnie wpływającym pozytywnie na dobrostan zwierząt jest system **Smart Feeding**.

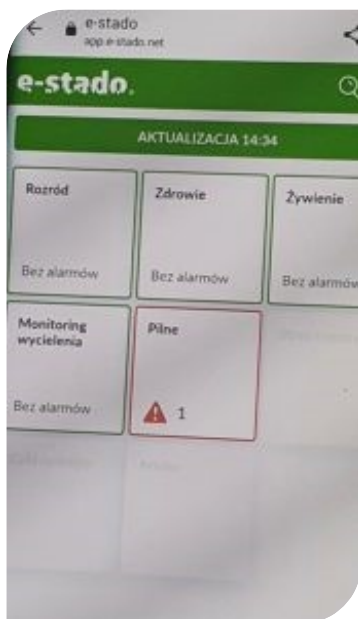
Wszystkie rozwiązania informatyczne mają prowadzić do dwóch celów: zwiększania efektywności ekonomicznej oraz nowego wyzwania czyli zmniejszania presji środowiskowej np. poprzez optymalne wykorzystanie środków produkcji. W tym pierwszym celu bardzo przydatne jest bieżące prowadzenie i właściwe podejście do zadań księgowych. Pomoc w tym zakresie oferuje **FADN** czyli Farm Accountancy Data Network, który przedstawił Pan doktor inżynier Dariusz Osuch. System funkcjonuje w całej Unii Europejskiej, a w Polsce jest obsługiwany przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB przy wsparciu doradców z wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego. Uczestnictwo w nim jest dobrowolne, jednak pozwala ono na analizę sytuacji ekonomiczno-finansowej gospodarstw rolnych a także na ocenę skutków polityki rolnej naszego państwa.

Wiele rozwiązań informatycznych funkcjonujących w produkcji rolniczej jest wprowadzanych na rynek poprzez działalność komercyjną. Jednakże w fazie rozwoju, prototypowania czy pilotażu niejednokrotnie potrzebne jest wsparcie. O możliwościach finansowego wsparcia opowiadał Pan dr. inż. Aleksander Bomberski, krajowy broker innowacji. Przedstawił on założenia działania Współpraca, realizowanego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz przykłady już zrealizowanych lub będących w trakcie realizacji projektów, które uzyskały wsparcie w ramach działania „Współpraca”. Wirtualne Pole, projekt, którego aplikacja zamawia uprawy konkretnych produktów pod zamówienia konsumentów, czy też TermoEye, oferujący całościowy monitoring chlewni i jej obejścia, również w zakresie dobrostanu to właśnie takie przykłady, które stanowią inspirację dla kolejnych Grup Operacyjnych EPI.

W drugiej części wydarzenia, jego uczestnicy mieli okazję zapoznać się z rozwiązaniami informatycznymi wspierającymi produkcję w praktyce, odwiedzając gospodarstwo RZD-SGGW Obory. Pan Profesor Marcin Gołębiowski oraz pracownicy Zakładu zaprezentowali system zarządzania stadem krów mlecznych, który pozwala

zaplanować produkcję mleka, zarządzać poszczególnymi zwierzętami od momentu narodzin, zarządzać poszczególnymi grupami wiekowymi zwierząt oraz monitorować i identyfikować ewentualne problemy zdrowotne. Przy ponad 400 sztukach krów mlecznych, proces zarządzania stadem musi być bardzo efektywny, co też podkreślali przedstawiciele SGGW. W szczególności w zakresie udoju

oraz składowania mleka. Wszystkie krowy posiadają indywidualne transpondery, które system identyfikuje w momencie przemieszczania się zwierzęcia na przykład na halę udojową. System udojowy z kolei pozwala określić czy dana krowa ma problemy zdrowotne, na przykład ze strzykami, czy udój trwa dłużej niż u innych krów lub czy krowa jest nerwowa podczas udoju. Te wszystkie parametry są analizowane przez system zarządzania, który stanowi podstawę dla zootechników do zmian w procesie udoju czy utrzymania stada. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

29. Wsparcie w innowacyjnej działalności pozarolniczej

Organizator: Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie

Data: maj i czerwiec 2021 r.

Miejsce: online

Forma: konferencja, film

Grupa docelowa: mieszkańcy obszarów wiejskich zainteresowani małym przetwórstwem lokalnym oraz prowadzeniem działalności turystycznej, agroturystycznej i edukacyjnej, przedstawiciele KGW, organizacji pozarządowych, pracownicy jednostek doradztwa rolniczego, osoby zainteresowane tematem.

Cel: ułatwianie wymiany wiedzy fachowej oraz dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich w zakresie działalności pozarolniczej. Cel został zrealizowany poprzez wspieranie rozwoju innowacyjnych form przedsiębiorczości pozarolniczej. Operacja przyczyniła się do upowszechnienia wiedzy z zakresu prowadzenia działalności turystycznej na terenach wiejskich oraz przetwórstwa żywności w gospodarstwie rolnym. Operacja stanowiła wsparcie podejmowania innowacyjnych działań w kierunku rozwijania i doskonalenia działalności pozarolniczej tj. prowadzenie działalności turystycznej, agroturystycznej i edukacyjnej oraz wytwarzania i sprzedaży produktów na rynek lokalny.

Relacja:

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego wspiera innowacyjne działania w kierunku rozwijania i doskonalenia działalności pozarolniczej, ponieważ trudna sytuacja małych gospodarstw, stwarza potrzebę poszukiwania dochodów z innych źródeł niż rolnicze. W ramach wsparcia, odbyły się dwie konferencje online oraz opracowano dwa filmy, prezentujące przykłady innowacyjnych działalności pozarolniczych, prowadzonych przez mieszkańców wschodniego Mazowsza:

- Konferencja nt. „Bezpieczeństwo żywności- świadomość producenta i konsumenta” (05.2021 r; uczestniczyło w niej 191 osób).

Konferencję rozpoczął Sławomir Piotrowski – dyrektor Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Warszawie, który wprowadził uczestników w temat wydarzenia. Program konferencji obejmował 5 godzin wykładów prowadzonych przez wybitnych prelegentów z obszaru nauki i praktyki.

Wykład wprowadzający nt. „Żywność a zdrowie człowieka” wygłosił prof. dr hab. Zbigniew Dolatowski z Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno - Spożywczego im. prof. W. Dąbrowskiego w Warszawie. Wykładowca przedstawił związek między żywnością, żywieniem a zdrowiem oraz wymienił zalety żywności produkowanej w ramach tzw. krótkich łańcuchów dostaw.

O bezpieczeństwie żywności w opinii konsumentów i dobrych praktykach w przetwórstwie żywności, mówiła prof. dr hab. Joanna Trafiałek ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Prelegentka przedstawiła wszystkie obszary dobrych praktyk (GMP, GHP) i warunki bezpieczeństwa w przetwórstwie żywności.

„Znakowanie/etykietowanie żywności” omówiła dr inż. Monika Hoffmann z Katedry Żywności Funkcjonalnej i Ekologicznej Instytutu Nauk o Żywieniu Człowieka (SGGW). Wykładowczyni zapoznała uczestników konferencji z zasadami etykietowania żywności (wskazując na obowiązkowe informacje, które powinien zamieścić producent na etykiecie) jak również z odpowiedzialnością w tym zakresie wytwórców żywności.

Dwa ostatnie wykłady dotyczyły zagrożeń występujących w produktach spożywczych – zagadnienia te zrecenzowali pracownicy Zakładu Higieny i Zarządzania Jakością Żywności Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Problem zagrożeń mikrobiologicznych przybliżyła dr inż. Marzena Tomaszewska, omawiając czynniki warunkujące wzrost drobnoustrojów, źródła mikroorganizmów w żywności oraz zagrożenia wynikające z obecności bakterii patogennych, wirusów i pasożytów. Szczególną uwagę prelegentka zwróciła na konieczność zachowania higieny, która jest istotnym warunkiem w zapobieganiu zatruciom pokarmowym. Zagrożenia chemiczne i fizyczne, dotyczące produktów spożywczych, przedstawiła

dr inż. Beata Bilka. Wykładowczyni zapoznała uczestników ze źródłami pochodzenia tych zagrożeń, sposobami ich kontrolowania i zapobiegania.

Po przeprowadzonych wykładach, w części dyskusyjnej, prelegenci odpowiedzieli na zadane na czacie pytania. Konferencję moderowała i podsumowała Maria Sudnik z MODR Oddział Siedlce.

- Konferencja nt. „Rozwój działalności turystycznej na obszarach wiejskich - doskonalenie oferty” (06.2021 r., udział w niej wzięło 168 osób).

Wykładowcami podczas 5 - godzinnej konferencji byli eksperci w zakresie turystyki wiejskiej z obszaru nauki i praktyki. Wszystkich uczestników wydarzenia powitał Sławomir Piotrowski – dyrektor MODR. Program przedstawiła i przejęła moderowanie Maria Sudnik z Oddziału Siedlce.

Wykład wprowadzający „Doskonalenie oferty turystyki wiejskiej – wybór czy konieczność?” wygłosiła dr hab. Agata Balińska z Katedry Turystyki, Komunikowania Społecznego i Doradztwa SGGW w Warszawie. Prelegentka mówiła o oczekiwaniach turystów

Doskonalenie oferty turystyki wiejskiej – wybór czy konieczność?

Dr hab. Agata Balińska
Katedra Turystyki, Komunikowania Społecznego i Doradztwa
Instytut Ekonomii i Finansów
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

i trendach w turystyce wiejskiej oraz wskazała kierunki doskonalenia oferty.

Aspekty prawne zakładania i prowadzenia działalności turystycznej na wsi przybliżył dr Jerzy Raciborski z Wydziału Turystyki i Rekreacji na Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie. Wykładowca omówił przepisy obowiązujące w turystyce wiejskiej i przedstawił ich interpretację. Kolejnym ważnym zagadnieniem poruszonym podczas konferencji była jakość wiejskiej bazy noclegowej – wymagania kategoryzacyjne. Wykład na ten temat wygłosiła Krystyna Dług, wiceprezes Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”. Prelegentka zwróciła uwagę na konieczność podnoszenia standardu oferowanych usług ze względu na rosnące wymagania turystów oraz przedstawiła zasady kategoryzacji wiejskiej bazy noclegowej. Ostatni, zrealizowany podczas konferencji wykład, dotyczył nowoczesnych sposobów promocji w turystyce wiejskiej. Wiedzę w tym zakresie przekazał i udzielił wielu praktycznych wskazówek strateg marketingowy Jan Jankowski.

Konferencję zakończono udzieleniem odpowiedzi na wszystkie zadane przez uczestników pytania i krótkim podsumowaniem wydarzenia. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej](#)

Obejrzyj film [„Zagroda edukacyjna – atrakcyjną i innowacyjną formą przedsiębiorczości pozarolniczej” – prezentuje przykład innowacyjnej działalności pozarolniczej, jaką jest Zagroda edukacyjna „Dolina Bobrów”](#)

Obejrzyj film [„Agroturystyka – doskonalenie oferty”- prezentuje przykład innowacyjnych działań wykorzystujących zasoby oraz potencjał terenów wiejskich w gospodarstwie agroturystycznym „Wypoczynek nad Bugiem”](#).

30. Przewodnik po innowacyjnych doświadczeniach polowych OODR w Łosiuwie 2021

Organizator: Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiuwie

Data: II kwartału 2021 r.

Forma: publikacja

Grupa docelowa: producenci rolni, doradcy rolni, spółki i spółdzielnie produkcyjne prowadzące produkcję roślinną na terenie województwa opolskiego i województw ościennych, a także firmy nasienne, chemiczne i nawozowe współpracujące z Opolskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Łosiuwie, osoby zainteresowane tematem.

Cel operacji: ułatwienie pozyskania istotnych informacji z naciskiem na doświadczalność odmianowo agrotechniczne dla szerokiego wachlarza potrzeb praktyki rolniczej. Przewodnik ułatwi rolnikom przyswajanie wiedzy oraz innowacji na różnych spotkaniach czy szkoleniach, jednym z takich spotkań są warsztaty polowe na polu Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Łosiuwie organizowane w czerwcu jak również (Dzień Soi, Dzień Kukurydzy, itp.). Dzięki publikacji można w łatwiejszy sposób propagować nowoczesne rozwiązania w rolnictwie. Przy dużej gamie dostępnych na rynku nowych odmian poszczególnych gatunków roślin uprawnych oraz środków ochrony roślin, czy nawozów, producent rolny zastanawia się często jaką podjąć decyzję, aby była właściwa a jednocześnie gwarantowała skuteczną i opłacalną produkcję. Przewodnik jest narzędziem ułatwiającym wymianę informacji, doświadczeń oraz spostrzeżeń. Wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań agrotechnicznych pozwala rolnikowi osiągnięcie wysokich plonów oraz jak najlepszej jakości produktu, dbając o zdrowie ludzi, a co najważniejsze o ochronę środowiska naturalnego.

Relacja: W publikacji zawarto wszelkie informacje o doświadczeniach tj. terminy siewu, nazwy odmian, rodzaje oprysków, oraz inne istotne informacje, które są prowadzone na polu doświadczalnym Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Doświadczenia zawarte w przewodniku przedstawiają kolekcje odmian, doświadczenia nawozowe, agrotechniczne oraz ściście (PDO). W przewodniku zawarto rodzaje oprysków wraz z substancjami aktywnymi i terminami wykonania zabiegów, wszelkie informacje o nawożeniu doświadczeń oraz o terminach i ilościach wysiewu. [Kliknij tutaj i pobierz przewodnik.](#)

31. Szkolenia e-learningowe z zakresu innowacyjnych rozwiązań w gospodarstwach rolnych i agroturystycznych

Organizator: Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiuwie

Data: II kwartał 2021 r.

Forma: szkolenia e-learningowe

Grupa docelowa: rolnicy, właściciele gospodarstw agroturystycznych oraz obiektów, doradcy rolni, przedsiębiorcy, mieszkańcy terenów wiejskich, osoby zainteresowane innowacyjnymi rozwiązaniami z zakresu rolnictwa, pracownicy jednostek doradztwa rolniczego.

Cel operacji: zapoznanie uczestników z możliwościami wykorzystania internetu i mediów społecznościowych w działalności marketingowej gospodarstwa rolnego i agroturystycznego. Przekazanie wiedzy na temat możliwości prowadzenia działalności agroturystycznej w celu zróżnicowania źródeł utrzymania i zwiększenia dochodów gospodarstwa rolnego. Przybliżenie możliwości wdrożenia zasad projektowania oferty gospodarstwa rolnego i agroturystycznego zgodnie z charakterem wiejskości i potrzebami klienta, a także sposobami promocji przygotowanej oferty za pomocą znanych platform społecznościowych, możliwości wykorzystania do promowania produktów gospodarstwa oraz nawiązywania relacji z potencjalnymi klientami. Opracowanie i wdrożenie kompleksowego, nowego modelu uprawy, zbioru, zarządzania gospodarstwem rolnym i agroturystycznym.

Relacja:

W II kwartale 2021 r. Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiuwie zakończył realizację projektu pn. „Szkolenia e-learningowe z zakresu innowacyjnych rozwiązań w gospodarstwach rolnych i agroturystycznych”. W trakcie zorganizowanych szkoleń przeszkolonych zostało 132 uczestników. Tematyka szkoleń:

- „Agroturystyka jako innowacyjny kierunek rozwoju obszarów wiejskich”
- “Wykorzystanie internetu i social mediów w marketingu gospodarstwa rolnego”
- „Źródła finansowania innowacji w agroturystyce”
- „Strategiczna ocena przedsięwzięcia innowacyjnego w agroturystyce”
- “Agroleśnictwo najważniejsza innowacja w rolnictwie”

[Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

Jak sformułować misję gospodarstwa agroturystycznego?

Misja mówi o tym, co Twoje gospodarstwo agroturystyczne może wnieść na rynek i w jaki sposób może oddziaływać na życie Twoich gości. W celu stworzenia misji należy najpierw odpowiedzieć sobie na pytania:

- Po co istnieje Twoje gospodarstwo agroturystyczne?
- Do czego dążysz?
- Jaką wartość możesz dać swoim klientom?

6/34

Źródła finansowania innowacji w agroturystyce

18/33

Kredyt inwestycyjny

Kredyt inwestycyjny najczęściej jest kredytem celowym i jest udzielany jest na realizację konkretnych inwestycji w gospodarstwie agroturystycznym w zakresie bazy noclegowej, gastronomicznej, rekreacyjno-sportowej i kulturowej oraz zakup niezbędnego, pierwszego wyposażenia inwestycyjnego budowanych obiektów agroturystycznych. Można go uzyskać w dużej wysokości, a spłatę rozłożyć nawet na 20 lat.

Jego otrzymanie wymaga z reguły przedstawienia wielu dokumentów finansowych oraz tych związanych z inwestycją (np. biznesplanu). Nierzadko także konieczne jest posiadanie określonego wkładu własnego pokrywającego np. 20% inwestycji.

32. Targowisko Dolnośląski Targ Rolny

Organizator: Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą we Wrocławiu

Data: 10.04.2021 r.; 24.04.2021 r.; 15.05.2021 r.; 29.05.2021 r.; 12.06.2021 r.; 26.06.2021 r.

Miejsce: Wrocław, ul. Zwycięska 8

Forma: targi, informacje w internecie

Grupa docelowa: rolnicy, producenci żywności, każdy potencjalny nabywca produktów wytworzonych lokalnie; ze względu na realizację wydarzenia we Wrocławiu będzie to mieszkaniec województwa dolnośląskiego, zainteresowany prawidłowym odżywianiem, zakupem produktów wysokiej jakości, wytworzonych lokalnie, potwierdzonych stosownym certyfikatem.

Cel: zachęcenie uczestników (rolników, producentów żywności) do współpracy w zakresie tworzenia Grup Operacyjnych EPI ukierunkowanych na realizację innowacyjnych projektów w zakresie krótkich łańcuchów dostaw; rozwój lokalnych rynków produktów wysokiej jakości; podniesienie poziomu wiedzy w zakresie wspólnej promocji, budowania wspólnej marki; skracania łańcuchów dostaw wśród dolnośląskich rolników i producentów; budowanie świadomości konsumenckiej w zakresie produktów wytwarzanych przez dolnośląskich rolników i producentów, a także wskazanie konsumentowi końcowemu bezpośredniego źródła sprzedaży produktów z gospodarstwa rolnego i małego przetwórstwa oraz innych usług i artykułów od rolników na stoiskach podczas targów.

Relacja:

W II kwartale 2021 r. odbyło się 6 spotkań (10.04.2021, 24.04.2021, 15.05.2021, 29.05.2021, 12.06.2021, 26.06.2021) w ramach projektu pn. „Dolnośląski Targ Rolny”. Targowiska odbywają się cyklicznie w soboty. Na ten rok zaplanowano dwadzieścia cyklicznych spotkań, które organizowane są na terenie Dolnośląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą we Wrocławiu. Na targowisku można kupić produkty regionalne wysokiej jakości, wytwarzane przez dolnośląskich rolników i producentów rolnych. Na 30 stoiskach królują przetwory, wędliny, sery, miody, owoce i warzywa, soki, pieczywo, kiszonki, i wiele innych. Dolnośląski Targ Rolny cieszy się dużym zainteresowaniem wśród dolnośląskich mieszkańców.

33. Lokalne Partnerstwa Wodne w woj. kujawsko-pomorskim

Organizator: Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie

Data: II kwartał 2021

Miejsce: online, woj. Kujawsko-pomorskie

Forma: spotkania

Grupa docelowa: Przedstawiciele Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, administracji publicznej, spółki wodnej, izby rolniczej, lasów państwowych, parków narodowych i krajobrazowych, instytutów naukowych/ uczelni rolniczych, organizacji pozarządowych, rolnicy, właściciele stawów rybnych, przedstawiciele podmiotów doradczych, przedsiębiorcy mający oddziaływanie na stan wód na danym terenie, inne podmioty zainteresowane tematem.

Cel: zainicjowanie współpracy oraz stworzenie sieci kontaktów między lokalnym społeczeństwem a instytucjami i urzędami, w zakresie gospodarki wodnej na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa. Powołanie Lokalnego Partnerstwa ds. Wody, obejmującego swym zasięgiem dziesięć powiatów, w którego skład wejdą przedstawiciele administracji publicznej, rolników, doradztwa rolniczego, nauki, a także opracowanie raportu podsumowującego spotkania LPW. Wzajemne poznanie zakresów działania i potrzeb związanych z gospodarowaniem wodą członków LPW, diagnoza sytuacji w zakresie zarządzania zasobami wody pod kątem potrzeb rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich danego powiatu - analiza problemów oraz potencjalnych możliwości ich rozwiązania, upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie gospodarki wodnej i oszczędnego gospodarowania nią w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Relacja:

W II kwartale zrealizowano spotkania z uczestnikami procesu budowania LPW na terenie 10 powiatów z terenu woj. kujawsko-pomorskiego.

W kwietniu odbyły się spotkania w wersji online w ramach kolejnej drugiej tury spotkań, podczas których zaprezentowano informacje uzyskane od uczestników na podstawie ankiet dotyczących stanu infrastruktury wodnej oraz zrealizowanych i planowanych inwestycji. Ważną częścią ankiet były opinie ankietowanych (głównie spółek wodnych i samorządów gminnych) dotyczące problemów w zakresie szeroko rozumianej gospodarki wodnej oraz propozycje ich rozwiązania. Podczas spotkań online w kwietniu przeprowadzono także wśród uczestników sondaż internetowy w zakresie opinii dotyczących głównych problemów na terenie powiatu, celów i zakresu działania oraz właściwej dla danego powiatu formy organizacyjnej LPW.

W czerwcu przeprowadzono kolejny, trzeci cykl spotkań na terenie każdego z powiatów uczestniczącego w projekcie z osobistym udziałem przedstawicieli instytucji zainteresowanych gospodarką wodną na terenach wiejskich. W niektórych spotkaniach uczestniczyli także pracownicy samorządów dużych miast takich jak Bydgoszcz i Toruń. Celem spotkań była kontynuacja procesu tworzenia Lokalnego Partnerstwa Wodnego, ale już z bezpośrednim udziałem osób zainteresowanych utworzeniem LPW w powiecie, co pozwoliło na wdrożenie podejścia warsztatowego. Głównym przedmiotem obrad była analiza zgromadzonych danych

dotyczących powiatu (dane statystyczne, ankiety i sondaże). Efektem tych spotkań było zaplanowanie dalszych prac nad przygotowaniem Powiatowego Planu Wodnego z udziałem interesariuszy tworzących LPW w powiecie, poprzez powołanie zespołów tematycznych. Utworzono następujące zespoły pracujące nad opracowaniem treści merytorycznych dotyczących utworzenia LPW i przygotowania Powiatowego Planu Wodnego: I. „Świadomość wodna” – promocja i edukacja; II. Systemowe rozwiązania prawne – propozycje GSW/JST; III. Wsparcie podstawowej działalności spółek wodnych; IV. Działania w zakresie infrastruktury wodnej; V. Współpraca i koordynacja w powiecie.

W końcu czerwca rozpoczęła się realizacja czwartej tury spotkań, podczas której kontynuowano prace w zespołach tematycznych dotyczących kluczowych zagadnień w zakresie zarządzania zasobami wody oraz przeprowadzono analizę SWOT gospodarki wodnej na terenie każdego powiatu. Spotkania te są kontynuowane w lipcu. Efektem tych spotkań jest przyjęcie przez uczestników wstępnych ustaleń dotyczących LPW i treści PPW. W ramach przygotowań do kolejnej piątej rundy spotkań, które zaplanowano na jesieni 2021 roku, uczestnikom przekazano wariantowe propozycje dotyczące rozwiązań organizacyjnych LPW. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

34. Spotkania tematyczne dla kooperantów lokalnych partnerstw do spraw wody (LPW) – dobre praktyki w gospodarce wodnej (woj. opolskie)

Organizator: Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiu

Data: II kwartał 2021 r.

Miejsce: online

Forma: spotkania

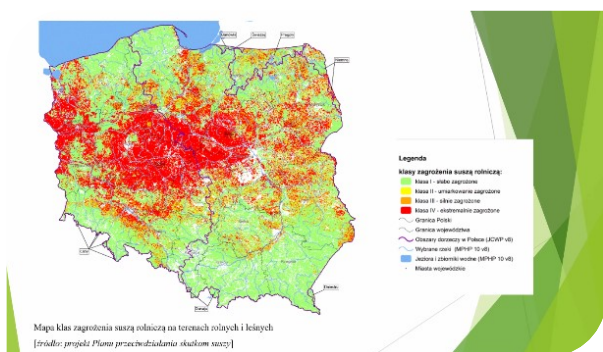
Grupa docelowa: potencjalni partnerzy Lokalnych Partnerstw ds. Wody (LPW), przedstawiciele jednostek naukowych, samorządów terytorialnych, spółek wodnych, rolnicy, pracownicy jednostek doradztwa rolniczego, oraz osoby zainteresowane tematem.

Cel operacji: przygotowanie polskiego rolnictwa na trwające zmiany klimatyczne. Transfer wiedzy w obrębie lokalnych partnerstw ds. wody, w celu podniesienia świadomości nt. dobrych praktyk w gospodarce wodnej, właściwego funkcjonowania spółek wodnych wraz z ich wsparciem, możliwości dofinansowania inwestycji wodnych, działalność spółek i zasad korzystania z wód oraz pozyskania zgód wodnoprawnych. Dbając o zasoby wodne istnieje potrzeba ciągłego upowszechniania i doskonalenia wiedzy z zakresu dobrych praktyk w gospodarce wodnej, aby odpowiednio ukierunkować działania lokalnych partnerstw ds. wody.

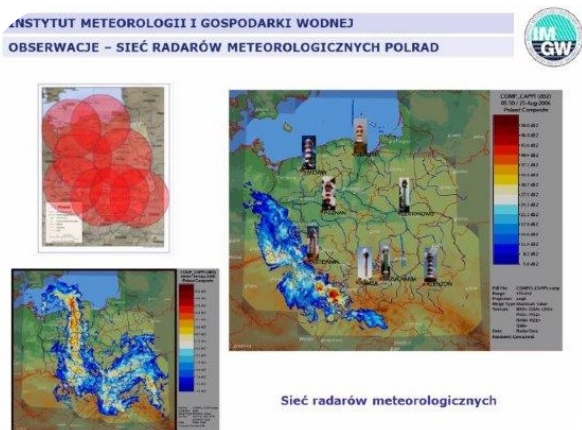
Relacja:

Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiosie w II kwartale 2021 r. zorganizował cykl spotkań dla kooperantów lokalnych partnerstw do spraw wody (LPW) – dobre praktyki w gospodarce wodnej na terenie powiatów: opolskim, prudnickim, brzeskim kędzierzyńsko-kozielskim, nyskim i kluczborskim. W spotkaniach wzięło udział ponad 200 (koordynator LPW, doradcy ds. wody, rolnicy, przedstawiciele podmiotów mających wpływ na gospodarkę wodną i inni zainteresowani tematem). Spotkania dotyczyły powiatów województwa opolskiego: opolskiego, kędzierzyńsko-kozielskiego, namysłowskiego, brzeskiego, prudnickiego, nyskiego, kluczborskiego, strzeleckiego, głubczyckiego, oleskiego.

W trakcie spotkań poruszone zostały następujące tematy:

- Możliwości pozyskania wsparcia finansowego na inwestycje związane z gospodarką wodną w rolnictwie i na obszarach wiejskich z uwzględnieniem Wsparcia inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczenie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof i Modernizacji gospodarstw rolnych w obszarze nawadniania.
- Zasady współpracy z Wodami Polskimi. Możliwości i zasady korzystania z wód, w tym przedstawienie ścieżki poruszania się w zakresie uzyskania zgód wodnoprawnych oraz uzyskiwania pozwoleń na wykonywanie urządzeń na wodach stanowiących własność Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz na gruntach prywatnych.
- Funkcjonowanie spółek wodnych w województwie opolskim – dotacje z budżetu Państwa z przeznaczeniem na bieżące utrzymanie wód i urządzeń melioracji wodnych.
- Możliwości pozyskania wsparcia finansowego na inwestycje związane z gospodarką w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Postępowanie administracyjne dla realizacji inwestycji w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy.
- Jak skutecznie zapobiegać eutrofizacji wód.
- Rola IMGW-PIB w dostarczaniu informacji o regionalnych zasobach wodnych na przykładzie wybranych powiatów województwa opolskiego.
- Raport jako narzędzie pracy LPW.

[Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej.](#)

35. Dolnośląskie Partnerstwa ds. Wody

Organizator: Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą we Wrocławiu

Data: II kwartał 2021 r.

Miejsce: online

Forma: spotkania

Grupa docelowa: przedstawiciele Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, administracji publicznej, spółki wodnej, izby rolniczej, lasów państwowych, parków narodowych i krajobrazowych, jednostek naukowo-badawczych, rolniczych, organizacji pozarządowych, rolnicy, właściciele stawów rybnych, przedstawiciele podmiotów doradczych, przedsiębiorcy mający oddziaływanie na stan wód na danym terenie, inne podmioty na terenie powiatu wołowskiego zainteresowane tematem

Cel operacji: zainicjowanie współpracy oraz stworzenie sieci kontaktów między lokalnym społeczeństwem a instytucjami i urzędami, w zakresie gospodarki wodnej na obszarach wiejskich powiatów województwa dolnośląskiego, ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa. Powołanie Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody, obejmującego swym zasięgiem poszczególne powiaty, w którego skład wejdą przedstawiciele administracji publicznej, rolników, doradztwa rolniczego oraz nauki. Wzajemne poznanie zakresów działania i potrzeb związanych z gospodarowaniem wodą członków DPW powiatów, diagnoza sytuacji w zakresie zarządzania zasobami wody pod kątem potrzeb rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich powiatów, analiza problemów oraz potencjalnych możliwości ich rozwiązania, upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie gospodarki wodnej i oszczędnego gospodarowania nią w rolnictwie i na obszarach wiejskich powiatu.

Relacja:

W II kwartale 2021 r. Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą we Wrocławiu zorganizował pierwsze i drugie spotkania w ramach tworzenia Dolnośląskich Partnerstw ds. Wody. Podczas pierwszych spotkań zostały przedstawione założenia, rola i zadania Dolnośląskiego Partnerstwa ds. Wody na terenie danego powiatu. Omówiono również plan działania DPW w najbliższym czasie, którego głównym celem jest integracja lokalnych środowisk, określenie potrzeb w zakresie gospodarki wodnej oraz wypracowanie dokumentu stanowiącego podstawę do sporządzenia Wieloletniego Planu Strategicznego. Dokonano analizy czynników, które odgrywają największą rolę w potencjalnych inwestycjach wodnych w powiatach, a także przedstawiono cechy pośrednie, a szczególnie finansowanie, zgody prawne oraz wykonanie. Przedstawiono działania mitygacyjne oraz adaptacyjne, jako niezbędne kroki w ramach przeciwdziałania zmianom klimatu na terenie powiatów, w kontekście kształtowania zasobów wodnych. Wspomniano o dostępnych systemach wspomaganie decyzji w rolnictwie. Na podstawie schematów przedstawiono również zagrożenia klimatyczne z perspektywy produkcji rolnej i rozwoju obszarów wiejskich. Na zakończenie zaś dokonał analizy korzyści wynikających ze zmian zagospodarowania terenu, które pozwolą na podniesienie współczynnika retencyjności.

Pierwsze spotkania dotyczyły powiatów zgorzeleckiego” (28.05.2021); dzierżoniowskiego” (26.05.2021); wałbrzyskiego” (27.05.2021); lubańskiego” (25.05.2021); lwóweckiego” (21.05.2021); kłodzkiego (20.05.2021); strzebińskiego (31.05.2021); oławskiego (24.05.2021); bolesławieckiego (18.05.2021); ząbkowickiego (19.05.2021); karkonoskiego (17.05.2021); legnickiego (14.05.2021); złotoryjskiego (10.05.2021); jaworskiego (12.05.2021); wrocławskiego” (28.04.2021); wołowskiego” (27.04.2021); średzkiego (22.04.2021); milickiego” (26.04.2021); trzebnickiego (23.04.2021); oleśnickiego” (21.04.2021); świdnickiego” (07.04.2021 r.).

Drugie spotkania dotyczyły tworzenia dolnośląskich Partnerstw ds. Wody na terenie powiatów: milickiego" (02.07.2021); oleśnickiego" (28.06.2021); trzebnickiego" (30.06.2021).

[Kliknij tutaj, aby przeczytać szczegółowe relacje z Dolnośląskich Partnerstw ds. Wody na terenie danego powiatu.](#)

36. Lokalne Partnerstwo ds. Wody (LPW) województwa zachodniopomorskiego

Organizator: Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach

Data: II kwartał 2021 r.

Forma: materiał filmowy

Grupa docelowa: rolnicy, przedsiębiorcy, mieszkańcy obszarów wiejskich, pracownicy doradztwa rolniczego, osoby zainteresowane tematem

Cel: zintegrowanie środowiska, podejmowanie wspólnych działań na rzecz racjonalnej gospodarki wodnej w powiecie, wdrożenie innowacyjnych rozwiązań pozwalających na słusze korzystanie z wód oraz ochronę środowiska. Kluczowym zadaniem jest również analiza terenu pod kątem posiadanych zasobów, dzięki której będziemy w stanie określić jakie konkretnie działania oraz inwestycje można by było zapewnić, aby utrzymać wodę przede wszystkim na potrzeby rolnictwa.

[Obejrzyj materiał filmowy](#)

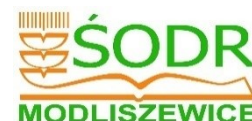
37. Nawiązywanie kontaktów pomiędzy podmiotami zainteresowanymi utworzeniem Lokalnych Partnerstw ds. Wody (LPW) w województwie świętokrzyskim

Organizator: Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach

Data: II kwartał 2021 r.

Miejsce: online

Forma: spotkania

Grupa docelowa: przedstawiciele Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, administracji publicznej, spółki wodnej, izby rolniczej, lasów państwowych, parków narodowych i krajobrazowych, instytutów naukowych/ uczelni rolniczych, organizacji pozarządowych; rolnicy, właściciele stawów rybnych, przedstawiciele podmiotów doradczych, przedsiębiorcy mający oddziaływanie na stan wód na danym terenie, inne podmioty zainteresowane tematem.

Cel operacji: zainicjowanie współpracy oraz stworzenie sieci kontaktów między lokalnym społeczeństwem a instytucjami i jednostkami samorządowymi w zakresie gospodarki wodnej na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa. Wzajemne poznanie zakresów działania i potrzeb związanych z gospodarowaniem wodą członków LPW oraz diagnozę sytuacji w zakresie zarządzania zasobami wody pod kątem potrzeb rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich danego powiatu – analiza problemów oraz potencjalnych możliwości ich rozwiązania, upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie gospodarki wodnej i oszczędnego gospodarowania nią w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Relacja:

W ramach projektu w II kwartale 2021 r. odbyły się 4 spotkania obejmujące 9 powiatów: włoszczowski, jędrzejowski, kielecki, sandomierski, staszowski, opatowski, ostrowiecki, skarżyski, starachowicki. [Kliknij tutaj, aby dowiedzieć się więcej](#)

